

**UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
INSTITUT MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BRNO 2011

JOSEF PŘIBYL

**UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
INSTITUT MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO**

CHARITA A JEJÍ ČINNOST

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Vedoucí bakalářské práce
Mgr. Lenka Pipová**

**Vypracoval
Josef Příbyl**

Brno 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Charita a její činnost“ vypracoval samostatně a použil literaturu uvedenou v seznamu literatury a použitých pramenů. Bakalářská práce tištěná i elektronická jsou shodné.

V Brně 15.4.2011

.....

Josef Příbyl

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji paní Mgr. Lence Pipové za odborné vedení a cenné rady, které mi poskytla při vypracování mé bakalářské práce.

Josef Příbyl

OBSAH

1	ÚVOD	2
2	ČINNOST CHARITY	3
2.1	Popis zařízení Charita Česká republika	3
2.2	Analýza činnosti Charity.....	9
2.3	Specifika jednotlivých arci/diecézních Charit	28
2.4	Komparace	41
2.5	Dílčí závěr	41
3	ODHALENÍ OBLASTÍ S NEDOSTATEČNÝM POKRYTÍM	42
3.1	Vyhodnocení úrovně pokrytí jednotlivých oblastních Charit.....	42
3.2	Komparace rozsahu činností Charity	42
3.3	Dílčí závěr	44
4	DALŠÍ MOŽNÉ SMĚRY A ORIENTACE ČINNOSTI.....	45
4.1	Nástin dalších činností Charity	45
4.2	Dílčí závěr	47
5	ZÁVĚR	48
	RESUMÉ	50
	ANOTACE	52
	SEZNAM LITERATURY A LITERÁRNÍCH PRAMENŮ	53
	VYSVĚTLIVKY - ZKRATKY	55
	SEZNAM PŘÍLOH.....	56

1 ÚVOD

Charita Česká republika je institucí s mimořádně velkým záběrem sociální pomoci v naší republice. Rozsah její činnosti je tak široký a různorodý, že prakticky zahrnuje všechny oblasti sociální a zdravotní péče o občany nemocné, občany se zdravotním znevýhodněním, občany se zdravotním postižením, matky v úsni, děti, seniory, nemajetné, cizince, běžence a občany bez domova, občany závislé na psychotropních a návykových látkách, občany ve výkonu trestu a po propuštění z výkonu trestu, týrané občany a oběti trestných činů, oběti přírodních a živelných katastrof a poskytuje také humanitární pomoc.

Bakalářská práce je zaměřena na kompletní zhodnocení činnosti Charity v České republice, na posouzení rozsahu činnosti a zhodnocení úrovně pokrytí zdravotními a sociálními službami.

Cílem je také hledání dalších možných směrů a orientací v činnosti Charity, posouzení stavu pokrytí službami v jednotlivých arcidiecézích a navržení vhodných projektů k realizaci v Charitách, kde tyto projekty dosud nemají své místo.

2 ČINNOST CHARITY

2.1 Popis zařízení Charita Česká republika

Česká katolická Charita je organizace, orientující svoji činnost do oblastí sociálních a zdravotních služeb na území České republiky a na rozvoj humanitární pomoci v zahraničí.

„Hlavní činností Charity ČR je pomoc potřebným na celém území České republiky prostřednictvím zdravotních a sociálních služeb. Tyto služby jsou poskytovány spoluobčanům od raného do seniorského věku, v terénu či v zařízeních, které provozují jednotlivé Charity v osmi arcidiecézích. „Rozsah poskytovaných služeb definuje z větší části zákon; reagujeme však i na speciální potřeby, které nejsou v zákoně zakotvené. Charita ČR, praktikující křesťanské principy, vidí ve svých klientech trpící bratry a sestry, kterým pomůže k návratu do běžného života empatický přístup a profesionální pomoc.“ (Charita Česká republika, 2009, Výroční zpráva)

Odbornost a profesionální přístup vede k úspěšnému plnění povinností přímo v terénu či v ambulancích, kam se denně klienti s důvěrou o pomoc obracejí a jenž zaměstnanci Charity Česká republika úspěšně řeší. Stěžejním centrem pozornosti je člověk a péče o jeho dobro.

„Centrem pozornosti je v každém případě člověk, lidé, a proto je třeba reflektovat humanistický přístup ke zkoumání, který je již svým základním založením blízky právě takovým oborům, jako je sociální pedagogika nebo sociální práce.“(Kraus Blahoslav, Základy sociální pedagogiky, 2008, str. 27)

„Charitní služba je založena na respektování, ochraně a rozvíjení přirozených práv každého člověka a na křesťanském pojetí etických hodnot, zakotvených v Písmu svatém a v dokumentech sociálního učení katolické církve. Charitní služba je poskytována lidem v ohrožení nebo nouzi bez ohledu na jejich věk, pohlaví, politické smýšlení, rodinné uspořádání, zdravotní stav, sexuální orientaci, sociální a ekonomickou situaci a postavení, jejich příslušnost k etnické nebo národnostní menšině, víře, náboženství a

kultuře. Charitní služba v zahraničí je vykonávána s respektem vůči domácím kulturám a náboženským vyznáním.“ (články 1.7 a 1.8 z Kodexu Charity Česká republika), (Charita česká republika, 2008, Výroční zpráva).

CHARITA ČESKÁ REPUBLIKA

Česká katolická Charita datuje svůj vznik do období první republiky. Především na Moravě v arcidiecézi Olomoucké sdružovala sociální a zdravotní ústavy a vykonávala ošetrovatelskou službu v sociálně slabých rodinách.

1921 byly na Velehradském setkání výtčeny p. Bláhou přesné hlavní body organizace Charity na Moravě a v celé ČSR. - Arcibiskup Cyril Stojan jej jmenoval do funkce prvního ředitele Charity pro Olomouckou arcidiecézi. Charita se rozrůstala a účinně pomáhala při odstraňování bídy a zdravotních neduhů.

7. 2. 1922 byl v Olomouci ustaven Svaz Charity a schváleny jeho stanovy. Také v Brně je 30. 3. 1921 založeno zástupci katolických spolků Ústředí křesťanské Charity.

14. 3. 1922 je utvořen diecézní Svaz Charity.

Mimo řeholních a dobročinných ústavů byly ve farnostech otevírány farní chudinské ústavy a nadace na podporu chudých a starých lidí. Stanovy deklarovaly vztah těchto spolků k diecéznímu Svazu Charity. V průběhu let se stala Charita mohutnou organizací, sdružující sociálně-zdravotní ústavy, ústavy péče o děti i dospělé, nemocné, duševně i tělesně postižené. Ošetrovatelská péče v chudých rodinách byla zcela zdarma.

Druhá světová válka činnost násilně utlumila a přetrhala. Po skončení války Charita řešila pomoc pro lidi s podlomeným zdravím, pro lidi zestárlé a práce neschopné. Činnost Charity pokračovala přibližně ve stejném stavu až do roku 1948. Olomoucká arcidiecéze provozovala nejvíce ústavů-sirotčinců, dětských domovů, domovů pro staré a práce neschopné lidi s postižením a ústavy pro výchovu řeholního dorostu.

Po roce 1948 - v průběhu budování socialismu byla činnost Charity paralyzována, Charita ztratila možnost působení v sociální oblasti. Byly redukovány počty charitních zařízení a v r. 1959 přešly pod národní výbory jako sociální ústavy. Okresní národní výbory mohly rozpouštět charitní spolky, poněvadž jejich existence nepomáhala budování a výstavbě socialismu. Charitě bylo ponecháno pouze 6 zařízení pro umístění církevních osob.

Její činnost byla omezena na:

- sociální péči o církevní osoby (Charitní domy řeholnic a duchovních)
- výrobu a distribuci náboženské literatury pro římskokatolickou církev
- právo na výrobu a distribuci devocionálií

CHARITA PO ROCE 1989

V roce 1990 došlo k radikálním změnám ve vedení Charity, v květnu 1990 probíhá setkání budoucích diecézních pracovníků Charit, iniciuje se vznik farních a oblastních Charit.

V roce 1991 vznikají diecézní a arcidiecézní Charity s vlastními stanovami a správní subjektivitou dle zákona 308/91 Sb. „O svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských společností“ část druhá, §6, k – „Církev a náboženské společnosti mohou k plnění svého poslání zejména zřizovat a provozovat vlastní zdravotnická zařízení a zařízení sociálních služeb a účastnit se na poskytování těchto služeb i ve státních zařízeních v souladu s obecně známými předpisy.“ Diecézní Charity povzbuzují vznik farních Charit FCH a oblastních Charit OCH.

Podle nových stanov, platných od 1. prosince 1993 se „Česká katolická Charita stala účelovým zařízením římskokatolické církve, sdružujícím diecézní a arcidiecézní Charity v České republice a spravující charitní domy pro řeholníky a kněze.“ (Příkryl, Bakalářská práce Charita a její činnost, 2010)

PRÁVNÍ POSTAVENÍ

Právní postavení Charity Česká republika je zakotveno v Kodexu kanonického práva, v zákonu o náboženské svobodě a v zákonu o církvích a náboženských společnostech.

„Charita Česká republika je právnickou osobou dle Kodexu kanonického práva.“ (Kodex kanonického práva, kánon 312, 313) „Je součástí římskokatolické církve registrované v České republice“ podle zákona číslo 3/2002 Sb. „O svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů“ (zákon o církvích a náboženských společnostech). Od ní odvozuje svou právní subjektivitu, evidovanou podle zákona 3/2002 Sb. Zákon číslo 3/2002 Sb. §6 „Církev a náboženská společnost se stává právnickou osobou registrací podle tohoto zákona, pokud tento zákon nestanoví jinak.“

Organizační struktura

Sekretariát CHČR je národní centrálou, zajišťuje servis pro celou organizační strukturu Charity na území České republiky.

Je sídlem statutárního zástupce CHČR ředitele Ing. Mgr. Oldřicha Haičmana. Zajišťuje spolupráci s ministerstvy při oponentování a vytváření návrhů sociálních služeb, podílí se na tvorbě legislativy a práci v komisích ministerstva zdravotnictví České republiky, ministerstva práce a sociálních věcí České republiky. (www.charita.cz)

Členem Charity ČR je osm arcidiecézních Charit, Česká katolická Charita – Domovy řeholníků a řeholnic a Řeckokatolická Charita.

Složení Charity Česká republika podle diecézí

- Brno
- České Budějovice
- Hradec Králové

- Litoměřice
- Olomouc
- Ostravsko-Opavská
- Plzeň
- Praha
- Řeckokatolická Charita

Všechny Charity mají vlastní právní subjektivitu. V čele každé arci/diecézní Charity stojí ředitel a prezident, který se stará o duchovní formaci a pastorační práci. Na území jednotlivých arci/diecézních Charit působí oblastní, městské a farní Charity (celkem 366 Charit). (Charita 2008, Výroční zpráva).

Dohromady provozují a zřizují v ČR přes pět set projektů (charitních domovů, stacionářů, domácích služeb, poraden a nejrůznějších středisek pomoci).

V těchto 366 oblastních, městských a farních Charitách je provozována rozličná sociální a pedagogická péče dle nutnosti a požadavků dané lokality, s důrazem na nejpálčivější problém v dané oblasti.

„Povaha sociální práce a způsoby jejího výkonu jsou ovšem podstatně determinovány na jedné straně koncepcí státní sociální politiky a na druhé straně posláním instituce, která sociální práci provádí.“ (Řezníček, Metody sociální práce, 1994, str. 20)

Charitní sociální práce je orientována na zlepšení kvality života občanů se zdravotním znevýhodněním či postižením, občanů, žijících v sociálně patologickém prostředí nebo občanů trpících ekonomickou nouzí.

„I dnešní sociální práci jde v podstatě o to, aby v co možná nejširší míře umožnila takzvaně normální život lidem, kterým z různých důvodů není bezprostředně dostupný.“ (Řezníček, Metody sociální práce, 1994, str. 16)

„V západních zemích se poslání sociální práce chápe jako poskytování sociálních služeb jednotlivcům, skupinám nebo komunitám. Účelem těchto služeb je pomoci klientům vyrovnat se s nezměnitelnými problémy, omezit nebo odstranit problémy, které lze

změnit nebo vyřešit, popřípadě přispět ke zlepšení situace tam, kde je možná úprava sociálních poměrů.“ (Řezníček, Metody sociální práce, 1994, str. 20)

Poslání Charity je zakotveno v Kodexu Charity České republiky, 1.4. „Své poslání uskutečňuje Charita zejména materiální, sociální, humanitární, rozvojovou, psychickou a duchovní pomocí potřebným lidem a rovněž úsilím o spravedlivější podmínky ve společnosti“.

Kodex je určen všem dobrovolným i placeným pracovníkům CHČR a jejich klientům, usnadňuje identifikaci s posláním Charity, jejími zásadami a hodnotami. Uživatelům poskytuje informace o vlastnostech a povaze služeb. Kodex zprostředkovává obraz Charity, jako instituce katolické církve, celé společnosti.

Financování charity

Charita je financována z více zdrojů. Největší podíl tvoří tržby za vlastní výkony, tržby od zdravotních pojišťoven, tržby za služby, dotace ministerstva MPSV, dotace krajů, okresů, regionů, měst, dotace obcí, ostatní dotace, ostatní výnosy, dary tuzemské, dary ze zahraničí, sbírky církevní, sbírky ostatní (Tříkrálová sbírka), dotace na investice, granty na konkrétní sociální projekty.

SOCIÁLNÍ A ZDRAVOTNÍ SLUŽBY

Jsou definovány zákonem č. 108/2006 Sb. §1 - Zákon upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím sociálních služeb a příspěvku na péči, podmínky pro vydání oprávnění k poskytování sociálních služeb, výkon veřejné správy v oblasti sociálních služeb a předpoklady pro výkon činnosti v sociálních službách.

§2 – Každá osoba má nárok na bezplatné poskytnutí základního sociálního poradenství (§37, odst. 2) o možnostech řešení nepříznivé sociální situace nebo jejího předcházení. Klientům CHČR nabízí všechny druhy i formy sociálních služeb.

- Sociální poradenství
- Služby sociální péče
- Služby sociální prevence

Záběr a rozsah činnosti zdravotní a sociální péče Charity je obrovský, v maximální míře zastřešuje požadavky na tuto péči. Síť poraden, ambulancí, lůžkových zařízení a počty proškolených terénních pečovatelů každodenně aktivně řeší obtíže potřebných.

„Specifikace profese sociální práce je požadavek osobního nasazení pracovníků při řešení problémů jejich klientů.“ (Řezníček, Metody sociální práce, 1994, str. 18). Sociální služby jsou poskytovány jako služby pobytové, ambulantní a terénní. Klientům je nabízena pomoc při řešení jejich problematické situace v ambulancích, kam docházejí na kontroly či semináře, přímo v terénu, kde proškolený pracovník monitoruje jejich problém, poradí a zasáhne, nabídne pomoc, nebo v ubytovacích zařízeních s možností pomoci psychologů. CHČR řeší také ekonomickou stránku pomoci, jež by mnohdy byla pro klienty nedostupná.

2.2 Analýza činnosti Charity

SOCIÁLNÍ PORADENSTVÍ

Sociální poradenství slouží klientům k základní orientaci v problému, nabízí možnosti řešení, odborné poradenství se zaměřuje na specifické sociální problémy a možnosti jejich vyřešení, zahrnuje rovněž prevenci těchto problémů.

Základní sociální poradenství – seznamuje klienty s možnostmi pomoci při řešení jejich nepříznivé situace. Řeší obecnou rovinu pomoci. Směřuje klienty do odborných poraden. Poskytuje potřebné informace.

Odborné sociální poradenství – je zaměřeno na potřeby osob v občanských poradnách, manželských a rodinných poradnách, poradnách pro seniory, poradnách pro

osoby se zdravotním postižením, poradnách pro oběti trestných činů a domácího násilí, zahrnuje sociální práci s osobami, jejichž způsob života může vést ke konfliktům se společností.

Poradenství je uskutečňováno v sociálních poradnách - poradny občanské, poradny pro migranty a uprchlíky, pro ženy v nouzi, poradny pro seniory, informační poradny pro zdravotně postižené. Klientům se poskytují informace o právech a povinnostech. Charita poskytuje poradenskou službu v občanských poradnách ze všech oblastí lidského života, řeší problematiku drog, nemoci AIDS, sexuální a rodinnou výchovu. Počet poraden je 66. Počet kontaktů je 45 030. (www.charita.cz), Charita 2009, Výroční zpráva.

SLUŽBY SOCIÁLNÍ PÉČE

Charitní služby sociální péče jsou provozovány s cílem napomoci osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost, umožnit jim v nejvyšší možné míře zapojit se do běžného života společnosti, nebo pokud to vylučuje jejich stav, zabezpečit jim důstojný život.

- Osobní asistence
- Charitní ošetrovatelská pečovatelská služba (CHOPS)
- Ošetrovatelská péče
- Pečovatelská služba terénní
- Pečovatelská služba ambulantní
- Tísňová péče
- Podpora samostatného bydlení
- Odlehčovací – respitní služby
- Centra denních služeb
- Denní stacionáře
- Týdenní stacionáře
- Domovy pro osoby se zdravotním postižením
- Domovy pro seniory

- Domovy pro řeholnice a duchovní České katolické Charity
- Domovy se zvláštním režimem
- Chráněné bydlení
- Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče

SLUŽBY SOCIÁLNÍ PREVENCE

- Raná péče
- Telefonická krizová pomoc
- Azylové domy
- Domy na půl cesty
- Kontaktní centra
- Krizová pomoc
- Intervenční centra
- Nízkoprahová denní centra
- Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
- Noclehárny
- Služby následné péče
- Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
- Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením.
- Sociálně terapeutické dílny
- Terapeutické komunity
- Terénní programy
- Sociální rehabilitace

OSTATNÍ SLUŽBY SOCIÁLNÍHO A ZDRAVOTNÍHO CHARAKTERU

- Hospic

SLUŽBY SOCIÁLNÍ PÉČE

Výčet domovů, ošetrovatelské péče, denních a týdenních stacionářů, chráněných bydlení, domovů se zvláštním režimem, domovů pro řeholnice a duchovní, domovů pro seniory, domovů pro nemocné se zdravotním postižením, respitních center a center denních služeb je důkazem potřeby těchto zařízení pro zajištění kvalitnějšího života potřebným spoluobčanům. Přehled zařízení služeb sociální péče uvádí tabulka č. 1.

Integrace postižených, nemocných a přestárlých spoluobčanů je znakem vyspělosti společnosti, její připravenosti zajistit všem potřebným právo na lidsky důstojný život. Rozhodující je osvěta mezi zdravou-majoritní populací a jejím formováním k odpovědnosti postarat se o občany se zdravotním znevýhodněním.

„Zcela specifický vztah se formuje mezi sociální a speciální pedagogikou. Především dnes, kdy je celá tato oblast poznamenána snahou o integraci postižených do života ostatních, vystává řada problémů sociálně pedagogického rázu (ovlivňování vztahů a celého prostředí) jak na straně člověka s postižením, tak u skupiny (např. školní třídy), do níž je jedinec integrován.“ (Kraus, Základy sociální pedagogiky, 2008, str. 35)

Začlenění člověka s postižením či zdravotním znevýhodněním je nutné provádět při uplatnění sociálně pedagogických principů a za asistence vyškolených pracovníků, kteří profesionálním přístupem dospějí k optimálnímu vyřešení problému.

„Když v rozhodující kritické fázi člověk „volá o pomoc, měli by to být nejčastěji nejbližší lidé - rodiče, partner, přítel), kdo toto volání zachytí. Jejich zásah ovšem zpravidla nejen nebude profesionální, což by samo o sobě nemuselo být na závadu, ale často nebude ani účinný. A zde je právě na místě sociálně pedagogický přístup ze strany vychovatelů, učitelů.“ (Kraus, Základy sociální pedagogiky 2008, str. 144)

Osobní asistence – je terénní služba, zahrnující komplex služeb, určených na pomoc postiženému se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, zvládnout ty úkony, které by bez asistence nebyl schopen. Zahrnuje osobní péči, hygienu, toaletu, pomoc při oblékání, dopravě, jídle a pití,

ošetřovatelskou péči, pomoc při nouzových a havarijních situacích, při zajištění chodu domácnosti, nákupu, kontaktech a jednáních se společenským prostředím. Poskytuje se bez omezení místa a času, v přirozeném sociálním prostředí osob. Tyto služby jsou poskytovány jinou fyzickou osobou, ať již formou asistence, domácí zdravotní péče nebo pečovatelské služby terénní. Služba je poskytnuta v plném rozsahu fyzické, psychické i časové náročnosti.

Počet středisek: 43

Počet klientů: 961

Charitní ošetřovatelská služba (CHOS) nemocným poskytuje úplnou péči lékaře ve spolupráci s rodinnými příslušníky. Zdravotní sestry zajišťují odbornou službu. Služba je určena akutně a chronicky nemocným, starým a opuštěným lidem.

Počet středisek CHOS: 27

Charitní pečovatelská služba (CHPS) je určena lidem v sociální nouzi a těm, kteří nejsou schopni zvládnout péči o sebe a svoji domácnost. Službu zajišťují pečovatelky.

Počet středisek CHPS (terénní): 61

Charitní ošetřovatelská a pečovatelská služba (CHOPS) zahrnuje oba typy domácí péče. Počet středisek CHOPS: 50

Ošetřovatelská péče je domácí odborná zdravotní ošetřovatelská péče v domácím prostředí. Poskytují ji zdravotní sestry dle indikace registrujícího praktického lékaře. Tato služba je hrazena z veřejného zdravotního pojištění.

Počet zdravotních sester: 647

Počet ošetřených klientů: 25 866

Počet návštěv: 1 211 075

Pečovatelská služba terénní – je poskytována osobám se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení. Poskytuje se rovněž rodinám s dětmi, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Je provozována na úrovni městských, farních a oblastních Charit. Tato služba se poskytuje dle stávajících potřeb klienta v místě jeho bydliště.

Počet pečovatelek /pracovníků v sociálních službách: 834

Počet klientů: 14 972

Počet vykonaných návštěv: 1 935 474

Pečovatelská služba ambulantní – je provozována ambulantně a poskytuje pečovatelské zdravotní služby.

Počet zařízení: 48

Počet klientů: 6 016

Tísňová péče – je terénní služba, jež poskytuje nepřetržitou distanční hlasovou a elektronickou komunikaci s osobami vystavenými vysokému riziku ohrožení zdraví nebo života a také v případě náhlého zhoršení jejich zdravotního stavu nebo schopností. Uživatelé tísňové péče jsou zpravidla občané vyššího věku. Také stres a strach, že v případě nehody mohou zůstat sami, jejich zranitelnost významně zvyšuje. Služba jim nabízí jistotu pomoci v případě potřeby.

Počet zařízení: 2

Počet klientů: 131

Podpora samostatného bydlení – je terénní služba, poskytující sociální a zdravotní služby a potřeby osob se zdravotním postižením nebo chronickým onemocněním, včetně duševního, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby.

„Cílem péče o osoby s duševními poruchami je co nejvíce podpořit schopnosti pacienta a jeho přirozeného zázemí tak, aby nemocný byl schopen se sám co nejvíce vypořádat se svými obtížemi.“ (Tkáč, J. Základy psychiatrie, IMS Brno, 2008, str. 7)

Počet zařízení: 1

Počet klientů: 20

Odlehčovací služba – respitní úlevová péče - je služba terénní, ambulantní nebo pobytová. Je poskytována osobám se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, osobám v domácím ošetřování, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Cílem služby je umožnit nezbytný odpočinek osobě celodenně pečující o osobu blízkou. Pobytová služba zajišťuje klientům krátkodobý pobyt mezi vrstevníky na dobu, kterou jejich pečovatelé potřebují k obnově vlastních sil nebo k úpravám bytu.

Počet zařízení: 28

Počet míst: 2 073

Centra denních služeb – zahrnují ambulantní služby poskytované osobám se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby.

Počet center: 22

Počet klientů: 525

Denní stacionáře – jsou ambulantní služby určené osobám se sníženou soběstačností z důvodu věku nebo zdravotního postižení a osobám s chronickým duševním onemocněním, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Dále zařízení nabízí komplex služeb, jenž slouží klientům k návyku řešení problémů vlastními silami. Také je poskytována pomoc při uplatňování práv a zájmů, služby výchovné, vzdělávací a terapeutické, sloužící seniorům, dětem a mládeži, dospělým s tělesným a mentálním postižením.

Počet denních stacionářů: 36

Počet klientů: 653

Týdenní stacionáře – jsou pobytové služby určené osobám se sníženou soběstačností z důvodu věku nebo zdravotního postižení a osobám s chronickým duševním onemocněním, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.

Počet týdenních stacionářů: 8

Počet klientů: 159

Celková kapacita: 64 míst

Domovy pro osoby se zdravotním postižením – tyto pobytové služby se poskytují osobám, se sníženou soběstačností z důvodu zdravotního postižení a jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.

Počet domovů pro osoby se zdravotním postižením: 1

Počet klientů: 14

Celková kapacita: 14 míst

Domovy pro seniory – pobytové služby pro osoby se sníženou soběstačností zejména z důvodu věku a jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.

Počet domovů pro seniory: 36

Počet klientů: 1 429

Celková kapacita: 1 165 míst

Domovy pro řeholnice a duchovní České katolické Charity – jsou pobytové služby poskytované řeholním sestram a duchovním se sníženou soběstačností zejména z důvodu věku a jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.

Počet domovů pro řeholnice a duchovní: 17

Počet klientů: 564

Celková kapacita: 620 míst

Domovy se zvláštním režimem – tyto pobytové služby jsou určeny osobám se sníženou soběstačností z důvodu chronického duševního onemocnění nebo závislosti na návykových látkách a osobám se stařeckou demencí, které mají sníženou soběstačnost z důvodu těchto onemocnění a jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.

Počet domovů se zvláštním režimem: 4

Počet klientů: 163

Celková kapacita: 139 míst

Chráněné bydlení – je pobytová služba pro osoby se sníženou soběstačností z důvodu zdravotního postižení nebo chronického onemocnění, včetně duševního onemocnění, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby, tak, aby mohli v maximální míře vést běžný způsob života. Tato služba zajišťuje navíc kontakt se společností, obecné poradenství. Chráněné bydlení má formu skupinového, popřípadě individuálního bydlení.

Počet zařízení: 7

Počet klientů: 121

Celková kapacita: 114 míst

Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče – jsou pobytové sociální služby, jenž se poskytují osobám, které již nevyžadují ústavní zdravotní péči, ale vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nejsou schopny obejít se bez pomoci jiné fyzické osoby. Tito pacienti nemohou být propuštěni ze zdravotnického

zařízení ústavní péče do doby, než jim je zabezpečena pomoc osobou blízkou či jinou fyzickou osobou nebo zajištěno poskytování terénních nebo ambulantních sociálních služeb nebo pobytových sociálních služeb v zařízeních sociálních služeb.

Počet zdravotnických zařízení ústavní péče: 1

Počet klientů: 305

Celková kapacita: 30

SLUŽBY SOCIÁLNÍ PREVENCE

Cílem služeb sociální prevence je napomáhat osobám překonat jejich nepříznivou sociální situaci, chránit společnost před vznikem a šířením sociálně – patologických jevů. Tyto služby napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení ohrožených osob krizovou sociální situací a rizikovým způsobem života, vedoucím ke konfliktům se společností. Tyto služby také řeší ohrožení práv a oprávněných zájmů klientů, trestnou činností jiné fyzické osoby.

„Požadavky vychovatelů zprostředkují dítěti požadavky společnosti – právní a morální normy, pravidla soužití, ochrany životního prostředí apod. Výchovné požadavky v příznivém případě stimulují dítě k příznivému způsobu života a vývoji, rozvinutí osobnosti, zvládnání životních požadavků a cílů.“ (Čáp, J. Mareš, J. Psychologie pro učitele, Vyd.1, Praha: Portál, 2001, str. 250)

V sociální práci CHČR nezapomíná ani na mládež či dospělé závislé na drogách nebo jiných návykových látkách. Pro tyto občany jsou zřizována střediska, v nichž mohou nalézat účinnou pomoc při boji se závislostí, potřebné kontakty a pomoc odborníků.

„Celý proces prevýchovy je náročný na čas, jeho výsledky sa nedosahujú hneď po následnom zásahu. Preto si vyžaduje také osobnostné predpoklady jako trpezlivosť, dôslednosť, pevná vôľa, dôvera.“ (Bakošová, Z. Sociálna pedagogika jako životná pomoc. Bratislava: FFUK, 2008, str. 194)

Přehled zařízení služeb sociální prevence uvádí tabulka č. 2.

Raná péče – je terénní a ambulantní služba, poskytována dítěti i rodičům dítěte se zdravotním postižením, jehož vývoj je ohrožen v důsledku nepříznivé sociální situace do 7 let jeho věku. Pomoc je zaměřena na podporu rodiny a optimální vývoj dítěte s ohledem na jeho specifické potřeby.

Počet středisek: 5

Počet klientů: 229

Raná péče klade důraz na sociální integraci dítěte a rodiny.

„V primární socializaci je rozhodujícím činitelem rodina. Rodina uvádí dítě do příslušného kulturního prostředí, učí je orientaci v tomto prostředí plném symbolů a společenských standardů. Škola jako další společenská instituce navazuje na působení rodiny a výsledky primární socializace“. (Kraus, Základy sociální pedagogiky, 2008, str. 59)

„Dítě napodobuje dospělé i své vrstevníky a také modely televizních pořadů, pohádek atd. Matka odměňuje jedny formy chování dítěte a naopak za jiné je trestá.“ (Čáp, J. Mareš, J. Psychologie pro učitele, Vyd.1, Praha: Portál, 2001, str. 56)

Telefonická krizová pomoc – je terénní služba, jenž je poskytována na přechodnou dobu osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života nebo v obtížné životní situaci, kterou přechodně nemohou řešit vlastními silami. Smyslem telefonické krizové pomoci je poskytnutí bezpečí, podpory, naděje a vedení. Cílem je přivést klienta k zvládnutí situace a jeho návrat na předkrizovou úroveň. Tato služba je poskytována nepřetržitě, zajišťuje také krizové lůžko. Služba funguje také jako krizová bezplatná linka důvěry, zaměřená na řešení živelních katastrof – povodňová a popovodňová linka.

Počet středisek: 3

Počet kontaktů: 6 097

Azylové domy – zajišťují pobytové služby poskytované na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení. Plní funkci reintegračního zařízení. Slouží lidem, kteří z různých důvodů ztratili nebo opustili svůj domov a neumějí vyřešit související problémy. Azylový dům není běžnou ubytovnou ani noclehárnou. Je komplexem služeb zajišťujícím klientům individuální, nepřetržitou a koncepční pomoc.

Počet azylových domů: 60

Počet klientů: 4 523

Celková kapacita: 1 948 míst

Azylové charitní domovy pro matky s dětmi v tísní - mladé dívky, řešící situaci nechtěného těhotenství a ženy s dětmi v obtížné rodinné situaci mohou využít azylový dům pro ně určený. Je zajištěno ubytování, osvěta, výchovné a vzdělávací poradenství, cílená pomoc vedoucí k vyřešení obtížné životní situace a návrat do života mimo azylový dům.

Počet azylových domů: 30

Počet klientek: více než 1 000

Domy na půl cesty – jsou pobytové služby, jež se poskytují zpravidla osobám do 26 let věku, které po dosažení zletilosti opouštějí školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy. Zároveň také pro osoby z jiných zařízení pro péči o děti a mládež a pro osoby, které jsou propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranné léčby. Poskytování sociálních služeb v těchto zařízeních je přizpůsobeno specifickým potřebám těchto osob s cílem jejich integrace do samostatného běžného života.

Počet zařízení: 7

Počet klientů: 133

Celková kapacita: 50 míst

„Dobrý vychovávateľia bývajú skromní, ich cieľom nie je presadiť sa, zviditeľniť svoju prácu. Ich cieľom je dobro v prospech detí, láskavý prístup. Pre obohatenie detí i spoločnosti sú tým najväčším bohatstvom. Ide o mnohých výborných učiteľov, vychovávateľov detských domov, domov mládeže, vychovávateľov vo voľnom čase, pedagógov pracujúcich v sociálnej sfére.“ (Bakošová, Z. Sociálna pedagogika jako životná pomoc. Bratislava: FFUK, 2008, str. 53, 54.)

Tkáč varuje před moralizováním: „Důležité je nekritizovat, nemoralizovat, nekárat, nezavrňovat či projevovat znechucení.“ (Tkáč, J. Základy psychiatrie, IMS Brno, 2008, str. 29)

Kontaktní centra – nízkoprahová zařízení - poskytují ambulantní nebo terénní služby osobám ohroženým závislostí na návykových látkách. Cílem služby je snižování sociálních a zdravotních rizik, spojených se zneužíváním návykových látek.

Počet center: 8

Počet klientů: 1 678

„Nízkoprahová centra (tvoří 28 % ze všech hlásících center) nahlásila nejvíce léčených klientů (51,1 % ze všech léčených uživatelů drog, dokonce 54,6 % z prvožadatelů o léčbu): ze všech léčených uživatelů pervitinu bylo z nízkoprahových center nahlášeno přes 57 %, z nově evidovaných uživatelů heroinu 39 %, 62 % uživatelů pervitinu, téměř 46 % marihuany a téměř 43 % z nově evidovaných uživatelů Subutexu.“ (Tkáč, J. Patologické závislosti, IMS Brno, 2008, str. 14)

„Závislost na drogách a alkohole představuje složitý společenský problém.“ Bakošová dále uvádí. „Na jeho řešení by sa mali zúčastňovať viacerí odborníci i novovzniknuté inštitúcie. Ich cieľom by mala byť predovšetkým výchova k zdravému spôsobu života.“ (Bakošová, Z. Sociálna pedagogika jako životná pomoc. Bratislava: FFUK, 2008, str. 189)

Tkáč popisuje vznik závislosti na drogách a opiátech: „Syndrom závislosti může vzniknout při ilegálním užívání opioidů velmi rychle, během několika týdnů. Objevuje se craving (dychtění) po droze, jež závislý není schopen potlačit, dochází ke zvyšování dávek a stále častějším aplikacím drogy, posléze může dojít k situaci, kdy je droga užívána několikrát denně.“ (Tkáč, J. Patologické závislosti, IMS Brno, 2008, str. 41)

K-centra - slouží lidem ohroženým drogami. Užívání drog není chápáno jako okolnost snižující hodnotu člověka a je akceptováno. „Řada klientů má velmi reálné životní problémy. To, že na ně terapeut v přiměřené míře reaguje a bere je v úvahu, může také velmi posílit terapeutický vztah. Ostrý konfrontační styl komunikace nebývá vhodný. Jednak může znesnadnit získávání informací a kromě toho často snižuje i efektivitu intervence. S popíráním závislosti a problémů, které působila, lze pracovat elegantněji a účinněji.“ (Tkáč, J. Patologické závislosti, IMS Brno, 2008, str. 23)

Cílem centra je ochrana zdraví a princip snižování škod. Prevence šíření infekčních chorob, prevence drogové epidemie, snížení zdravotního a psychického poškození

a sociálního úpadku drogově závislých. Tato služba je anonymní a bezplatná.

Počet zařízení: 14

Počet klientů: více než 13 000

S klienty pracuje tým odborníků a psychologů, zaměřených na problematiku užívání návykových látek, majících maximální osobnostní předpoklady k úspěšnému působení.

Tkáč definuje pojem detoxikace jako:“ Fyziologické procesy odstraňující z těla nepotřebné škodlivé látky. Při detoxikaci je zapojených víc tělesných orgánů, hlavně játra, ledviny a plíce. Detoxikace je důležitá počáteční fáze léčby, ale není to zdaleka léčba celá.“ (Tkáč, J. Patologické závislosti, IMS Brno, 2008, str. 10)

Tým pracující s těmito pacienty musí mít vysoké profesionální, osobnostní a empatické předpoklady pro práci s lidmi se závislostí.

„K dalším osobnostním předpokladům sociální práce se počítá tvořivost a flexibilní důraznost.“(Řezníček, Metody sociální práce, 1994, str. 23)

Důsledky života na ulici. „Ide predovšetkým o ohrozenie zdravia, neliečenie chronických chorob. Ohrozený je spánek. Vznikajú rizika asociálneho správania, vzniku drogových závislostí, predčasného štartu sexuálneho života. Objavujú sa tiež riziká promiskuity, nákazy pohlavnými chorobami a vôbec depresívneho vývoja.“ (Bakošová, Z. Sociálna pedagogika jako životná pomoc. Bratislava: FFUK, 2008, str. 178)

Resocializační pobytové zařízení - slouží drogově závislým ženám a dívkám po úspěšném ukončení protidrogové léčby. Klientky mohou mít v zařízení u sebe své děti. Resocializační zařízení praktikuje princip terapeutické komunity, zajišťuje odborný dohled psychologa, psychiatra, pedagoga, duchovního a sociální pracovnice.

Počet zařízení: 1

Počet klientek: 10

Krizová pomoc – je terénní, ambulantní nebo pobytová služba na přechodnou dobu. Poskytuje se osobám, jenž jsou v situaci ohrožení zdraví nebo života, kdy přechodně nemohou řešit svoji nepříznivou sociální situaci vlastními silami. Krizová pomoc zajišťuje komplex služeb pro osoby, nemající zajištěny podmínky nutné k přežití. Cílem služby je snížení sociálních a zdravotních rizik těchto osob, poskytnutí informací

a služeb nutných pro vyřešení jejich nepříznivé situace.

Počet zařízení: 10

Počet klientů: 1 249

Intervenční centra – terénní, ambulantní nebo pobytová služba na přechodnou dobu, na základě rozhodnutí o vykázaní ze společného obydlí nebo zákazu vstupu do něj. Zákon zavádí tzv. institut vykázaní, který dává policistům pravomoc vykázat násilnou osobu na 10 dní ze společného obydlí. Po tuto dobu se ohroženým osobám věnují pracovníci intervenčních center.

Intervenční centra jsou určena osobám starším 18 let (výjimečně od 16 let), které potřebují radu či pomoc v oblasti domácího násilí. Osobám ohroženým domácím násilím v souvislosti s vykázaní násilné osoby ze společného obydlí podle §44 zákona č. 273/2008 Sb. O Policii české republiky. Zřízení intervenčních center upravuje zákon č. 108/2006 Sb. O sociálních službách, v § 60 a) specifikuje službu pro osoby ohrožené domácím násilím poskytovanou Intervenčními centry.

Osobě ohrožené násilným chováním vykázané osoby je nabídnuta pomoc nejpozději do 48 hodin od doručení informací získaných od policie ČR intervenčnímu centru. Součástí služby je zajištění spolupráce a informovanosti mezi intervenčními centry, orgány sociálně - právní ochrany dětí, obcemi, útvary Policie České republiky a obecní policie, jakož i orgány veřejné správy. (Konečná, Š. Diplomová práce Domácí násilí a jeho oběti, 2007)

Počet intervenčních center: 3

Počet klientů: 353

CHČR poskytuje pomoc lidem bez přístřeší, lidem na ulici, přistěhovalcům, jimž nabízí pomoc k vyřešení jejich krizového stavu, mládeži, ohrožené jejich společensky nežádoucím způsobem života. Za tímto účelem zřizuje speciální zařízení, v nichž je těmto ohroženým skupinám nabídnuta nutná pomoc.

Nízkoprahová centra – jsou ambulance, noclehárny, služby následné péče, sociálně aktivizační služby, sociálně terapeutické dílny, terapeutické komunity a terénní programy, sociální rehabilitace.

Nízkoprahová denní centra – ambulantní, popřípadě terénní služby poskytované osobám bez přístřeší. Zajišťují pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí osobní hygieny, zajišťují poskytnutí stravy nebo pomoc při jejím zajištění, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a zajištění osobních záležitostí.

„Základní činnosti při poskytování sociální služby se v nízkoprahových denních centrech zajišťují v rozsahu těchto úkonů dle ustanovení § 26 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.“ Nízkoprahová denní centra, (www.socialnisluzby-ipjmk.cz)

Počet center: 20

Počet klientů: 6 590

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež – ambulantní, popřípadě terénní služby poskytované dětem ve věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života. Dětem a mládeži umožnit lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Centrum působí preventivně proti sociálně patologickým jevům. Pracuje s rodinami v terénu, nabízí volnočasové aktivity a poradenství. Služba je zároveň orientována na integraci Romů a na pozitivní působení na majoritní společnost. Služba může být poskytována osobám anonymně.

Počet zařízení: 51

Počet klientů: 17 837

Lidem bez domova, dospělým a mladistvým, lidem bez prostředků, ocitajícím se na ulici, je nabídnuta pomoc dočasného ubytování – noclehárna. Zde jsou ubytováni klienti respektující provozní řád zařízení.

Noclehárny – jsou ambulantní služby dočasného ubytování poskytované osobám bez přístřeší - bezdomovcům, především mužům a také lidem, vracejícím se z výkonu trestu, většinou na několik dní. V zařízení je možnost výdeje stravy, využití hygienického zařízení, poradenství, výchovné a vzdělávací služby.

Počet nocleháren: 18

Počet klientů: 2 961

Charitní šatníky – Charita Česká republika provozuje rovněž službu charitního šatníku. Zde mohou nelézt vhodné ošacení ti, kteří nemají oděv nebo prostředky na jeho pořízení. Oděvy se získávají od soukromých dárců či prodejců, použité i nové, vždy vyprané a opravené.

Služby následné péče – jsou terénní služby, poskytované osobám s chronickým duševním onemocněním a osobám závislým na návykových látkách, které absolvovaly ústavní léčbu ve zdravotnickém zařízení, absolvovaly ambulantní léčbu nebo se jí podrobují nebo osobám, které abstinují.

Počet středisek: 3

Počet klientů: 98

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi – terénní, popřípadě ambulantní služby poskytované rodině s dítětem, jehož vývoj je ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobě krizové sociální situace, kterou rodiče nedokáží sami bez pomoci překonat, a u něhož existují další rizika ohrožení jeho vývoje.

Počet středisek: 23

Počet klientů: 1 895

Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením – ambulantní, popřípadě terénní služby poskytované osobám v důchodovém věku nebo osobám se zdravotním postižením ohroženým sociálním vyloučením.

Počet středisek: 22

Počet klientů: 1 134

Sociálně terapeutické dílny – ambulantní služby, poskytované osobám se sníženou soběstačností z důvodu zdravotního postižení, které nejsou z tohoto důvodu uplatnitelné na trhu práce. Jejich účelem je dlouhodobá a pravidelná podpora zdokonalování pracovních návyků a dovedností prostřednictvím sociálně pracovní terapie. Dílny – košíkářská, truhlářská, dílna na kompletaci drobných součástí, dílna na balení cukru do reklamních obalů, poskytují klientům pracovní a společenské uplatnění formou pracovní činnosti. V zařízení je zajištěno poradenství, terapeutické, výchovné, vzdělávací služby.

Počet sociálně terapeutických dílen: 11

Počet klientů: 236

„Charakteristika terapie vychází z faktu, že náprava, přetváření návyků, stereotypů a modelů chování představuje složitější, náročnější a také dlouhodobější proces než je vlastní utváření osobnosti při výchově. Současně jde o proces nákladnější s relativně nízkou efektivitou. (Kraus, Základy sociální pedagogiky, 2008, str. 151)

Terapeutické komunity – Pobytové služby i na přechodnou dobu pro osoby závislé na návykových látkách nebo osoby s chronickým duševním onemocněním, které mají zájem o začlenění do běžného života.

Počet terapeutických komunit je 1

Počet klientů je 12

Celková kapacita je 12 míst

Pro ty klienty, kteří nemohou nebo nechtějí využít možnosti pobytové či ambulantní péče, je provozována sociální práce přímo v terénu proškolenými pracovníky, kteří nenásilnou a citlivou formou vracejí bezdomovce a osoby v sociální tísní ke standardnímu smýšlení a optimálnímu řešení jejich životní situace.

Terénní programy - jsou terénní služby, poskytované osobám, které vedou rizikový způsob života nebo jsou jím ohroženy. Služba je určena pro problematické skupiny osob, pro uživatele návykových, omamných a psychotropních látek, osoby bez přístřeší a osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách. Cílem služby je tyto osoby vyhledávat a minimalizovat rizika, vyplývající z jejich způsobu života. Služba může být osobám poskytována anonymně.

Počet středisek: 21

Počet klientů: 3 768

Sociální rehabilitace – je poskytována formou terénních a ambulantních služeb nebo formou pobytových služeb poskytovaných v centrech sociálně rehabilitačních služeb. Jde o soubor specifických činností směřujících k dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti osob a to rozvojem jejich specifických schopností a dovedností, posilováním návyků a nácvikem výkonů běžných pro samostatný život. Alternativním způsobem je využíván komplex zachovaných schopností, potenciálů a kompetencí.

Počet zařízení: 41

Počet klientů: 1 669

(www.charita.cz), Charita 2009, Výroční zpráva.

OSTATNÍ SLUŽBY SOCIÁLNÍHO A ZDRAVOTNÍHO CHARAKTERU

Hospice jsou domovy s paliativní péčí, jenž jsou nenahraditelné pro pacienty v terminálním stadiu jejich nemoci. Zdravotní sestry zde profesionálně řeší péči o pacienty, u nichž nemoc dospěla do konečného stadia a rodina již není schopna tuto péči poskytnout.

Hospice – Speciální lůžková zařízení, zajišťující paliativní a symptomatickou léčbu osob v terminálním stavu, zejména s onkologickými, kardiologickými a neurologickými diagnózami poté, co byly vyčerpány všechny možnosti léčby. Léčba je zaměřena na úlevu bolesti. Zdravotní složka hospicové paliativní péče je zakotvena v zákoně č. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění (§ 22a)

„Léčba paliativní a symptomatická o osoby v terminálním stavu poskytovaná ve speciálních lůžkových zařízeních hospicového typu“. Obsahem služeb je zdravotní péče, vázaná na zdravotní stav pacienta v terminálním stadiu nemoci a také poskytování souboru služeb sociálního pracovníka, psychologa a teologa. Pacienti jsou přijímáni bez ohledu na náboženské vyznání.

Počet zařízení: 4

Počet klientů: 1459

Celková kapacita: 140 lůžek

Humanitární pomoc

Charita Česká republika se také orientuje na činnost v zahraničí, kde pracuje na sociálních projektech. Jde o humanitární a rozvojovou pomoc v Gruzii, Indonésii, Moldávii, Mongolsku, Senegal, na Severním Kavkaze, Srí Lance, Ukrajině, Bangladéši, Moldávii, Číně nebo Haiti, Japonsku, Libyi.

Diecézní a arcidiecézní Charity ČR pomáhají i na dalších místech světa – zejména v Indii, na Haiti, v Bělorusku, Ugandě, Zimbabwe, Bolívii, Slovensku, Japonsku.

Zemětřesení v Japonsku

Charita Česká republika aktuálně zřídila sbírkové konto u České spořitelny na pomoc obětem zemětřesení a následné vlny tsunami.

K 14. 3.2011 Charita uvolnila 150 000 Kč ze svého krizového fondu na pomoc obětem zemětřesení.

K 29. 3. 2011 bylo na konto u České spořitelny připsáno 3 200 000 Kč pro oběti zemětřesení v Japonsku.

Charita České republiky řeší také **proškolení svých pracovníků**, konfrontaci postupů a dosažených výsledků se zahraničím. Je zřízen vzdělávací institut CHČR.

Vzdělávací institut CHČR (dále jen Institut) vznikl v roce 1999 jako projekt podporovaný německým svazem charit (DCV). V přednáškových místnostech se charitní pracovníci všech diecézí setkávají na poradách a kolegiích. V průběhu září – listopadu 2008 proběhl Kurz pro pracovníky v sociálních službách. Současně Institut pronajímá učebny neziskové a komerční sfěře; nabízí rovněž ubytování.

V budově Institutu je sál pro konference, učebny pro semináře a školení. V Institutu sídlí také Univerzita Karlova – Fakulta humanitních studií s magisterským oborem Řízení a supervize v sociálních a zdravotnických organizacích.

Tříkrálová sbírka – je dobročinná akce pořádaná Charitou Česká republika. Je to největší dobrovolnická akce, jíž se zúčastňuje asi 50 000 dobrovolníků, kteří jsou rozděleni do 14 tisíc kolednických skupinek. V roce 2011 proběhla Tříkrálová sbírka již po jedenácté. Výtěžek sbírky je určen na všechny projekty Charity, především v daném regionu, část sbírky – desetina -jde na humanitární programy do zahraničí.

Výnos sbírky se pohybuje mezi 45 – 60 miliony korun. Finanční příspěvky mohou být předány přímo koledníkům nebo je možno tuto sbírku podpořit i dárcovskou SMS.

2.3 Specifika jednotlivých činností arci/diecézních Charit

Sociálně zdravotní činnost jednotlivých diecézních Charit je ve velké míře shodná. Přesto existují specifické projekty, realizované v jednotlivých diecézních Charitách..

Arcidiecézní Charita Praha

Provozuje středisko migrace, v němž zajišťuje kompletní pomoc migrantům a uprchlíkům. Pražská arcidiecézní Charita je provozovatelem poradny **Magdala** - v níž zajišťuje pomoc lidem ohroženým obchodem s lidmi. Poskytla pomoc 353 dospělým klientům, 379 dětem, celkem byla kontaktována 2000, provedeno 1707 konzultací. Bylo zjištěno 23 utajených pobytů. Poradna má 19 pracovišť. Je financována z fondu AGIS-EU. V Pražské arcidiecézní charitě působí **streetworkeri**, oblast jejich činností je prevence dětí a mládeže proti vzniku závislosti na návykových látkách. Jejich činnost je orientována především na prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže a na aktivní vyplnění volného času.

Kraus definuje „volný čas nejen jako významnou oblast života, ale i výchovy, časem očekávání, ale i rizik“. (Kraus, B. Sociální pedagogika, IMS Brno, 2009, str. 50)

Streetworkeri, působící přímo v terénu mezi ohroženými skupinami dětí a mládeže, aktivně se podílejí na předcházení závislostem – na osvětě. (www.streetworkr.cz dne 6. 12. 2009) Streetworkeri poskytli péči až 500 osob v ohrožení závislostí.

Tkáč vymezuje práci streetworkerů: „Je metodou terénní sociální práce, která sama vyhledává a nabízí pomoc, a to především těm, kteří sami nejsou ochotni vyhledat pomoc, nebo to nedokáží,“ (Tkáč, J. Patologické závislosti, IMS Brno, 2008, str. 11)

ADCH Praha realizuje projekt **Adopce na dálku**. Ujímá se nejchudších dětí, rodin a celých komunit v rozvojových zemích - **Indii, Ugandě, Litvě, Bělorusku, Thajsku, Zambii, Kongu**. Od roku 1993 podporuje vzdělávání dětí. Projekt je realizován hlavně díky darům individuálních dárců z ČR. Přehled nákladů na dítě v Adopci na dálku uvádí tabulka 3.

Rok 2011 je mezinárodním rokem dobrovolnictví.

„Cílem je zviditelnit dobrovolnictví – voluntariát jako takové, jak v mezinárodním kontextu, tak na regionální, národní úrovni.“ (PhDr. Magda Wagenknechtová, národní koordinátorka Evropské dobrovolné služby, Cesty víry, vysílání ČT 2, Dobrovolnictví jako životní etapa).

Mezinárodní rok dobrovolnictví je prioritou pro rok 2011 v různých zemích, nejen v zemích Evropské unie.

„Mají-li být naše naděje na vybudování lepšího a bezpečnějšího světa více, než jen zbožným přáním, potřebujeme více než kdy jindy pomoc dobrovolníků.“ (Annan Kofi, bývalý generální tajemník OSN, Cesty víry, vysílání ČT 2, Dobrovolnictví jako životní etapa).

ADCH Praha se rovněž podílí na dobrovolnictví v Africe.

V Ugandě působí dobrovolníci Charity jako koordinátoři Charitních vzdělávacích a rozvojových projektů.

V rozvojových zemích je realizováno všeobecné a odborné vzdělávání, výukové kurzy, výstavba a vybavení škol.

Zdravotní škola v Honavaru v Indii je provozována od roku 2003. Dívky zde mohly studovat na vyšší odborné zdravotní škole. Od února 2011 je tato škola rozšířena o bakalářské studium.

Technická škola v Mangalore v Indii byla rozšířena o studium pěstivatelství. Studenti se mohou vzdělávat mimo svůj hlavní obor také v organickém pěstování ovoce, zeleniny a květin, neboť většina studentů je z vesnic, kde je pěstování zemědělských plodin klíčovým zdrojem obživy. Do projektu je zahrnuto i vybudování studny a vzdělávání o hospodaření s vodou z monzunových dešťů.

V Ugandě byl ukončen projekt zaměřený na obnovení tradičního zemědělství.

Rodinám uprchlíků byly distribuovány sazenice a semena plodin, zemědělské nářadí. Byli vyškoleni v setbě do řádků proti tradičnímu setí rozhozem. Tento projekt má přímý dopad na 1 000 domácností uprchlíků – zahrnuje i děti z projektu Adopce na dálku.

Zdravotní péče je orientována na prevenci a boj proti **HIV/AIDS**, prevence šíření nákazy formou osvěty, provádění bezplatného testování na přítomnost viru HIV,

prevence přenosu nákazy z matky na dítě. Projekt je zaměřen na **boj proti dětské práci**. **Dětem, které musely kvůli práci přerušit školní docházku**, jsou poskytovány vzdělávací kurzy. Jsou realizovány komunitní programy zdravotní prevence a podpory zaměstnání. Jsou **poskytovány půjčky – mikrofinancování** - drobný vstupní kapitál pro aktivitu přinášející obživu. ADCH Praha vydává Bulletin o adopci na dálku. ADCH Praha pořádá **letní tábory pro 30 dětí z Běloruska** v rámci projektu Adopce na dálku. Tyto děti přijíždí do České republiky, kde pobývají několik dní ve své adoptivní rodině a pak jsou společně na táboře, kde mají jednotný táborový program. (www.charita-adopce.cz)

Diecézní Charita Brno

Otázka menšin, především Romská je úspěšně řešena v Brněnské diecézní Charitě, kde se přímo zaměřují na podporu života menšin a důraz je kladen na **romské spoluobčany**. Charita řeší prevenci sociálně patologických jevů, nabízí volnočasové aktivity, pracuje s rodinami i v terénu, fungují poradny, je hledán a podporován dialog menšin s majoritní populací.

„Všetky odlišnosti Rómov od majoritnej spoločnosti treba poznať a rešpektovať ich, nehodnotiť všetkých Rómov podľa jednotného kľúča ako „znevýhodnených“, „zbedačených“, „sociálne oslabených“. Ten, kto pochopí tradície, vie, že táto cesta nie je úspešná.“ (Bakošová, Z. Sociálna pedagogika ako životná pomoc. Bratislava: FFUK, 2008. str. 175)

V Brně též funguje **centrum pro lidi sociálně znevýhodněné – CELSUZ**. Toto centrum zahrnuje sociální rehabilitaci, odborné sociální poradenství, služby pro cizince, oddělení vzdělávání a ostatní služby.(dchbrno.caritas.cz/vzdelavani/ dne 12. 12. 2009)

Dobrovolnická centra zaujímají nepřehlédnutelné místo při uskutečňování sociálních a zdravotních projektů v diecézi. Vznikla v roce 2002. Od roku 2006 -2008 byla sítí charitních dobrovolnických center na území jižní Moravy součástí projektu **„Dobrovolnictví – nástroj integrace v sociálních službách a krizové pomoci“**.

Projekt je spolufinancován Evropskou unií, státním rozpočtem ČR, Jihomoravským krajem a krajem Vysočina.

Charita Blansko realizuje projekt **Magdala**, na pomoc obětem trestných činů, obchodu s lidmi, obětem domácího násilí, obětem sexuálního násilí. Těmto lidem nabízí okamžitou pomoc při řešení jejich situace. Nabízí ubytování se stravou, bezpečí a poradenství.

Humanitární pomoc Brněnské Charity zahrnuje tyto projekty:

- **Medevac**- pomoc při léčbě dětských pacientů z rozvojových a chudých zemí
- sbírkové konto **Zimbabwe** - podpora školní docházky v arcidiecézi Bulawavo
- sbírkové konto **Kosovo** - podpora místní Charity při poskytování sociálních služeb
- **Rumunsko**-oblast Českého Banátu, zajištění pečovatelské služby
- **Ukrajina**-pečovatelská služba Tjačivo, dům na půl cesty, dětské domovy Velkij Bereznij, svíčkářská dílna.

DCH Brno založila **sbírkové konto Afrika** – na pomoc lidem žijícím v Libyi a uprchlíkům z Libye. Charita působí na obou hranicích Libye, kde poskytuje uprchlíkům jídlo a potraviny.

Pomoc Japonsku – „Diecézní Charita Brno, oblastní Charity Břeclav, Jihlava, Rajhrad a Třebíč převede částku 200 000 Kč na konto pomoci obětem zemětřesení v Japonsku. Tato částka byla vyčleněna z Tříkrálové sbírky.“(Tisková zpráva, Diecézní charita Brno přispěje na pomoc obětem zemětřesení z Tříkrálové sbírky, Mgr. Diana Tuyet – Lan Kosinová, tisková mluvčí DCHB, 23. 3. 2011).

„Může se zdát, že jde o velmi bohatou zemi, které není nutné pomáhat. Domnívám se však, že lidské oběti ve vyspělé zemi jsou hodné pozornosti ve stejné míře jako v chudé, zvláště při takovém rozměru katastrofy, jakou bylo zasaženo Japonsko. Lidské utrpení není možné bagatelizovat za žádných okolností.“ říká ředitel Diecézní charity Brno Oldřich Haičman. (Tisková zpráva, Diecézní charita Brno přispěje na pomoc obětem zemětřesení z Tříkrálové sbírky, 23. 3. 2011), (www.dchbrno.caritas.cz)

Arcidiecézní Charita Olomouc

Má širokou síť sociálně zdravotních služeb občanům celé Olomoucké arcidiecéze. Řeší úspěšně **romskou otázku**. Nabízí výchovné aktivity pro romské děti a mládež, pořádá **romskou pout' na Svatý Kopeček**. U romských obyvatel posiluje identitu s etnickou skupinou. Upevňuje jejich tradice v ČR.

„V případě romských dětí nebo dětí z jiných menšin je žádoucí, aby se učitelé a vychovatelé snažili poznat příslušnou kulturu, chápat odlišný způsob života a odlišný způsob chování vyplývající často z živějšího temperamentu, dřívějšího pohlavního dospívání, kulturně podmíněné slabší kontroly a regulace afektivních projevů. Vyžaduje to pochopení, toleranci, kladné hodnocení i jen drobných úspěchů takových dětí, jejich snahy.“ (Čáp, J. Mareš, J. Psychologie pro učitele, vyd.1, Praha: Portál, 2001, str. 66)

Kromě projektů, realizovaných jednotlivými městskými, farními a obecními charitami v sociálních a zdravotních službách, realizuje také humanitární pomoc. Působí v Mongolsku, kde je její činnost zaměřena na děti ulice, které jsou na ulici z důvodu ekonomické krize rodiny a ze strachu před nucenou prostitucí.

Na **Haiti** řeší arcidiecézní charita Olomouc problematiku **AIDS/HIV** pozitivních občanů a rovněž následnou **pomoc** občanům Haiti **po zemětřesení 2010**. V **Súdánu-Dárfúru** probíhá **exodus černošského obyvatelstva v důsledku etnického konfliktu**. Arcidiecézní charita Olomouc zřizuje **tábory s humanitární pomocí pro uprchlíky**.

Na **Ukrajíně** je řešen problém **AIDS/HIV pozitivních pacientů, hlavně dětských**, problematika **alkoholismu rodičů a dětských bezdomovců**.

Na **Slovensku** byla humanitární pomoc směřována do oblastí postižených záplavami, zapůjčení vysoušečů, finanční sbírky na zakoupení materiální pomoci, desinfekční a čisticí prostředky.

Od roku 2005 je realizován projekt **Adopce na dálku** v zemích **Indie, Ugandy, Rwandy, Bělorusku, Ukrajině Bolívii**. Z finančních prostředků adoptivních rodičů je dětem v adopci hrazeno školné, zajištění školních pomůcek, pořízení školní uniformy, dětem je zajištěna zdravotní péče a pojištění.

Arcidiecézní charita Olomouc pružně reaguje na palčivé problémy a řeší je ihned, Haiti, povodně, dovoz léků při chřipkové epidemii na Ukrajině. (www.acho.caritas.cz)

Diecézní Charita Ostravsko - Opavská

Provozuje **dům Sv. Cyrila a Metoděje pro zrakově postižené**

- služba chráněného bydlení-bydlení s individuální mírou pomoci
- služba sociální rehabilitace-ambulantní a terénní - vede k osamostatnění
- a nezávislosti na cizí pomoci

Chráněná dílna Vlastovičky - umožňuje lidem **nevidomým, slabozrakým** a lidem s jiným handicapem pracovat „na míru“ v chráněné dílně. Výrobky jsou dobře zpeněžitelné a prodejné.

Chráněná technická dílna - dává příležitost lidem, obtížně si hledajícím práci, lidem zdravotně znevýhodněným, lidem s nízkým vzděláním a věkem nad 50 let.

Chráněné dílny sv. Josefa - zaměstnávání osob se zdravotním znevýhodněním v chráněných pracovištích-textilní dílna, keramická dílna, kompletační dílna, výtvarná dílna.

Pilotním sociálním projektem MPSV je **Vesnička soužití**, které vznikla r. 2002 na pomoc sociálně slabým rodinám, obětem povodní. Je funkčním **modelem soužití romského a neromského obyvatelstva**. Bylo vybudováno 30 rodinných domků a budova komunitního centra. Ve Vesničce žije 10 romských rodin, 10 neromských a 10 smíšených rodin. Celkový počet obyvatel je 130.

Krámeček u Josífka - nabízí ke koupi široký sortiment **výrobků z chráněných dílen** sv. Josefa, Chráněných dílen Vlastovičky a rehabilitačních dílen pro duševně a mentálně postižené. Zajišťuje také prodej výrobků z jiných charitních zařízení z celé ČR.

Pokojný přístav - zajišťuje doprovázení těžce nemocného a jeho blízkých náročným úsekem života, zajišťuje paliativní a symptomatickou léčbu v pokročilém nebo terminálním stadiu nemoci.

Středisko vzájemné pomoci - nabízí pomoc těm, kteří jsou v náročné životní situaci, či krizi a nejsou schopni jí čelit.

Wellness centrum- zaměstnává osoby se zdravotním znevýhodněním a nevidomé osoby při rehabilitačních a regeneračních procedurách

Knihovna křesťanské literatury - umožňuje zpřístupnění kvalitní duchovní a náboženské literatury i těm, kteří si nemohou knihy kupovat. Obrázek 2 uvádí podrobnou mapu pokrytí charitní péčí diecéze Ostravsko-Opavské.

Humanitární pomoc je orientována na Ukrajinu. První pomoc byla poskytnuta r.1998 při tamních povodních. 2002 byla zahájena **adopce na dálku**. Byly adoptovány děti ze sociálně slabých rodin Tjačivského a Mižhirského rajónu **Zakarpatské Ukrajiny**. Byl realizován projekt **Důstojný život** - na podporu **důstojného života seniorů a občanů se zdravotním znevýhodněním**. **Projekt pečovatelské služby v Tjačivu** byl uskutečněn **ve spolupráci s tamní řeckokatolickou farností**.

DCH Ostravsko Opavská organizuje ve spolupráci s DCH Plzeň **humanitární dobrovolnickou brigádu v Rumunsku – oblast Banátu**, kam posílá dobrovolníky na pomoc krajanům při sklizni pšenice, ovsa, brambor a ovoce. Sklizeň je tradiční - kosami a cepy. Z oblasti se odstěhovali mladí lidé do České republiky, kde pracují v továrnách, v Banátu zůstali jen staří usedlíci a rodiny s dětmi a sklizeň plodin je pro ně velmi náročná.(dchoo.caritas.cz)

Diecézní Charita Plzeň

Provozuje **denní stacionář sv. Anežky v Karlových Varech pro staré občany**

a občany se zdravotním znevýhodněním a poradnu české alzheimerovské společnosti **pro nemocné s Alzheimerovou chorobou**. Poskytuje kompletní denní nebo celotýdenní péči. Režim je zaměřen na aktivaci klientů speciální rehabilitací, trénink paměti. Smyslem je oddálení horšícího se zdravotního stavu a ústavní péči.

Podle Tkáče je: „Alzheimerova choroba primární degenerativní onemocnění mozku.“ Tkáč dále popisuje postup nemoci: „začíná obvykle plíživě a pomalu, nepřetržitě se však rozvíjí během několika let..., může začít ve středním věku nebo dokonce dříve, častěji se však objevuje až ve věku vyšším.“ (Tkáč, J. Základy psychiatrie, IMS Brno, 2008, str. 45)

V Plzni je provozována **poradna pro rodinné příslušníky klientů s Alzheimerovou chorobou** – konzultační středisko pro všechny, kteří řeší problematiku Alzheimerovy choroby a demence. Tkáč podrobně vysvětluje projevy postupující demence a zhoršování stavu paměti, mysli a intelektu s rozvojem nemoci. „Nemocní nepoznají blízké osoby, bloudí ve vlastním bytě nebo nevyplní úřední formulář. Komunikace s nimi se stává značně stresující. Klidně zapomenou, o čem se mluvilo před 5 minutami, opakují se. Ochuzuje se jim i slovní zásoba a nakonec přestanou rozumět řeči.“ (Tkáč, J. Základy psychiatrie, IMS Brno, 2008, str. 29) Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím a trestným činem. Funguje terénní krizová služba.

Humanitární pomoc je realizována **Adopcí na dálku**, která se zaměřuje na země **Bolivii, Paraguay a Peru**. V Plzni má tento projekt název **Kmotrovství bez hranic**. Děti jsou do adopce zařazovány podle kritéria sociální a ekonomické potřeby rodiny, v níž dítě žije. Adopce je ukončena, když dítě ukončí vzdělání a stane se soběstačným. V **Peru** – město Tquitos je realizován nový **projekt, podílící se na řešení nedostatku práce** v oblasti s vysokou trestnou činností. Ve spolupráci s misionáři Identes je zahájena nová pomoc do této oblasti prostřednictvím Adopce.

Charita Plzeň se podílí na spolufinancování projektu **Lod' zdraví**, která zajišťuje základní zdravotní péči a služby v Bolívii - departamentu Beni. **Lod' objíždí vesnice**, v nichž **zajišťuje zdravotní služby**.

Projekt **Škola ve tvých rukou** podporuje vznik vazeb a pout mezi vybranými partnerskými školami v ČR a Bolívii. Tato pouta jsou: dopisování, výměna vlastních výrobků, prezentace školy.

Domácí péče v Arménii – medicínská a ošetrovatelská pomoc seniorům v Gjumri, druhém největším městě. Prostřednictvím této služby jsou také poskytovány potraviny, hygienické potřeby, oblečení, pokrývky.

Z dokončených projektů je významné **vybudování studny** pro internát v San Franciscu de Moxos v **Bolívii**. **Vystavění obydlí** pro více než 15 rodin v Tantará – **Peru** (oblast postižená zemětřesením 2007), **výstavba a rekonstrukce zničené školy** Nuestra Senora del Rosario, v Ica – **Peru** (zemětřesení 2007).

DCH Plzeň spolupracuje s DCH Ostravsko - Opavskou na projektu humanitární dobrovolné pomoci v Rumunsku. Dobrovolníci rovněž pomáhají odsouzeným ve spolupráci s Vězeňskou duchovní péčí. Formou **anonymního dopisování s vězni**, kteří projeví zájem, nabízejí opuštěným odsouzeným možnost kontaktu a pochopení těžké situace vězně, i když se jejich činy neomlouvají ani neschvalují. Takový kontakt má velký výchovný a podpůrný význam pro psychiku odsouzených. Nemajetným a opuštěným vězňům jsou poskytnuty základní hygienické potřeby a podle potřeby i civilní oděv. Dobrovolníci rovněž organizují provoz **charitních šatníků**. (www.dchp.cz)

Diecézní Charita České Budějovice

Diecézní Charita České Budějovice provozuje mimo sociální a zdravotní péče klasického rozsahu také některé specifické projekty. Provozuje **poradnu Eva**, která je určena ženám a dívkám v životních situacích, kdy je ohrožena jejich důstojnost, sociální zajištění, zdraví nebo život. Pracuje se ženami osamělými, ženami s dětmi, osobami bez příští, osobami vedoucími rizikový způsob života, osobami s chronickým duševním

onemocněním v situaci, kdy je vážně narušeno jejich sociální fungování, osobami žijícími v sociálně vyloučených lokalitách, s oběťmi domácího násilí a oběťmi obchodu se ženami. Poradna také poskytuje přímou materiální pomoc v případech vážné hmotné nouze.

Rovněž se zaměřuje na problematiku romské národnostní menšiny. Charita je zapojena do programu **Čhave – Integrace příslušníků romské komunity**. Tato Charita se podílí na humanitárních projektech. **Adopce na dálku** je orientována na **Bělorusko, Zimbabwe, Kongo**.

V **Zimbabwe** je 80% nezaměstnanost a veliká bída. Pomoc je směřována na dětské školy, školky, dětské domovy.

V **Kongu** se Diecézní Charita České Budějovice účastní projektu Vodní kapky pro Kongo. Tento projekt podporuje výstavbu a opravu studní s pitnou vodou.

Mosty naděje je program určený dobrovolnictví. Dobrovolníci pomáhají lidem se zdravotním postižením při jejich běžných úkonech. Nově vzniká program – dobrovolníci v nemocnici. (www.charitacb.cz)

Diecézní Charita Hradec Králové

Domov sv. Josefa - Žireč u Dvora Králové - slouží klientům s **roztroušenou mozkomíšní sklerózou a onkologicky nemocné** v období neaktivní léčby. Jedná se o **jediné zařízení tohoto typu v ČR**, funguje jako modelové v oblasti zdravotně sociálních služeb. Poskytuje služby 190 klientům.

Půjčovna zdravotních pomůcek pro pacienty s **Huntingtonovou chorobou** – 1 středisko, pro 14 klientů. Huntingtonova choroba je nevyléčitelné, dědičné neurodegenerativní onemocnění mozku, postihuje pacienty mezi 30. – 45. rokem, v produktivním období života, projevuje se záškuby a kroutivými pohyby, abnormální chůzí, vadou řeči a úbytkem rozumových schopností.

Je těžko diagnostikovatelná. Zdravotní pomůcky slouží k celkovému zlepšení kvality života pacienta. Jsou to speciální křesla, polohovací lůžka, vanové zvedáky. (www.huntington.cz)

Projekt „**Prevence proti dluhům a dluhové poradenství**“ - informace pro veřejnost o prevenci proti dluhům, tiskne a rozšiřuje letáky – dluhy a exekuce, osobní bankrot a oddlužení.

Aktivní přístup-centrum aktivního přístupu k zaměstnání znevýhodněných skupin na trhu práce, zájem, aby lidé dlouhodobě nezaměstnaní, bezdomovci, azylanti, cizinci a lidi s handicapem aktivně řešili své problémy a nebyli závislí na sociálním systému.

Program Rafael – je určen na pomoc cizincům, žijícím na území diecéze Hradec Králové. Dobrovolníci vyučují děti českému jazyku i jiným předmětům, které děti z důvodu jazykové bariéry hůře zvládají. Dobrovolníci pomáhají bezplatně dětem a mládeži z Ukrajiny, Mongolska a Sýrie.

Projekt „**Communem reddere**“ je realizován z EU s cílem prezentace a **rozšíření sociálních služeb v obcích do 1 000 obyvatel**. Zajišťuje provoz **obchodu Fair Trade – název NaZemi** – obchod s novým a použitým sortimentem zboží, **výrobky Charity, výrobky z rozvojových zemí**, s cílem přímé podpory znevýhodněných výrobců v rozvojových zemích.

Humanitární pomoc je v diecézní Charitě Hradec Králové zaměřena na **Indii**, k 31. 12. 2009 bylo adoptováno 3 250 chudých dětí. Jsou budovány **domky pro chudé** – podpora bydlení chudých rodin s dětmi. Od započetí projektu bylo vystaveno 52 domků, 16 domků bylo opraveno. Byla postavena nová **internátní škola** v Manchne pro 52 klientů. Byl **postaven kostel Svatého Josefa a vzdělávací středisko** Monsapur.

Evropská dobrovolná služba EDS – DCH Hradec Králové má akreditaci vysílající organizace EDS. Spolupracuje se zahraničními centry, především v Německu, kde je široké spektrum dobrovolnických projektů. Tyto projekty jsou určeny mladým lidem od 18 do 30 let, na dobu 2 – 12 měsíců v mnoha zemích světa.

Dobrovolnictví mění svět je výtvarnou soutěží pro děti a mládež, s cílem zviditelnit smysluplnost dobrovolnictví a zvýšit povědomí o důležitosti a významu dobrovolnictví. Umožnit dětem zamyslet se nad touto problematikou a výtvarně ji vyjádřit.

(www.hk.caritas.cz)

Diecézní Charita Litoměřice

Provozuje **poradnu v zadluženosti**. Zde je hledána příčina vzniku dluhu, zprůhlednění finanční situace klienta, navržení oddlužovacího plánu, navržení osobního splátkového kalendáře a jeho nastavení ve spolupráci s věřitelem, pomoc při nutnosti přijmutí osobního bankrotu.

Pro cizince s vízem za účelem strpění pobytu – působí zařízení, poskytující ubytování a sociální asistenci (sociální a právní poradenství, řešení sociální tenze, překladatelství, tlumočnictví, materiální pomoc těm cizincům, kteří si podali asanační stížnost k nejvyššímu správnímu soudu proti rozhodnutí o neudělení azylu.

Magdala Chomutov a Teplice – je terénní program, nabízející ženám a dívkám, živícím se prostitutí pomoc, především při snižování rizik spojených s tímto způsobem života.

Domov sv. Máří Magdaleny Jiřetín pod Jedlovou – azylové zařízení pro handicapované matky s dětmi a handicapované ženy z celé ČR, které nejsou schopny (bez cizí pomoci) se o děti postarat.

Sociální rehabilitace při Domově sv. Máří Magdaleny – nabízí pomoc znevýhodněným osobám (osamělým ženám a matkám s dětmi) při dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti. Obrázek 1 uvádí podrobnou mapu pokrytí charitní péčí diecéze Litoměřické.

Humanitární projekty v zahraničí.

Romská osada Kojatice (Slovensko) – v osadě žije více než 150 obyvatel v naprosto nevyhovujícím sociálním prostředí, v „vačkových chyžích“ bez vody a kanalizace.

U obyvatel v produktivním věku je takřka 100% nezaměstnanost a závislost na sociálních dávkách. Projekt je zacílen na děti, jejich vzdělávání a možnost lepšího včlenění do společnosti v dospělosti. Dobrovolníci Charity se o letních prázdninách starají o volnočasové aktivity dětí a mládeže.

Mongolsko – projekt **zavedení studijního programu sociální práce** – Ulánbátar. Projekt je financován ze zdrojů státního rozpočtu ČR v rámci rozvojové spolupráce ČR.

Podpora mateřské školy pro děti z chudých rodin Erdenet - z daru Tříkrálové sbírky v Litoměřicích bylo pořízeno vybavení mateřské školy.

Podpora dětského domova Savio Childrens Home – z daru Tříkrálové sbírky byly rekonstruovány podlahy zařízení a zakoupen školní minibus pro zařízení. Dětem z ulice je nabízena pomoc ve formě ubytování, stravy a vzdělání. (www.dchltm.cz)

Řeckokatolická Charita

Má tři centra – Praha, Liberec, České Budějovice.

Řeckokatolická Charita byla zřízena dne 7. 5. 2008 o. biskupem Mons. Thdr. Ladislavem Hučkem pro pomoc lidem v nouzi na principech křesťanské lásky. Pozornost pomoci soustředí především na **cizince a Romy**.

- Zajišťuje **pomoc cizincům v pracovně právních vztazích, seznamuje se sociálním a zdravotním zabezpečením**, pomáhá cizincům s vyřizováním **dokladů**, pomáhá s vyřizováním **prodloužení pobytu**, pořádá **výuku českého jazyka**, pořádá **informační programy pro cizince**, vypomáhá s tlumočením.
- **Pořádá sportovní akce** – pravidelná sportovní utkání, **seznamuje s českým kulturním prostředím**, pořádá kulturní akce – **setkávání cizinců s majoritní společností**, provozuje **klub maminek** – zaměřen na **rozvoj jazykové vybavenosti a přípravu dětí na školní docházku**.
- **Cizincům pomáhá při jednání na úřadech** – vyřizování dokladů na cizinecké policii, prodloužení pobytu.
- **Pomáhá při hledání zaměstnání**, pomáhá při podnikání na území ČR, pomáhá při slučování rodin na konzulátu ČR a na Ukrajině, **zajišťuje pomoc s ubytováním**.

Pobočka pražské Řeckokatolické Charity v **Ústí nad Labem** provozuje **středisko pro romskou ohroženou mládež – prevence kriminality, požívání drog a alkoholu**. Zajišťuje volnočasové aktivity pro děti a mládež.

Řeckokatolická Charita se účastní Tříkrálové sbírky ve spolupráci s Charitou Česká republika. (grcharita.wordpress.com)

2.4 Komparace

Nezisková humanitární organizace Charita Česká republika je největším nestátním poskytovatelem sociálně zdravotních služeb v České republice. Pomáhá lidem v těžkých životních situacích, které neumějí sami vyřešit. Služby jsou poskytovány spoluobčanům od raného do seniorského věku na území celé ČR v charitních zařízeních, které jsou provozovány v osmi diecézích a řeckokatolickou Charitou.

Klientům je nabízena pomoc širokého rozsahu ve všech druzích a formách sociálních služeb. Za 20. let se stala důležitým pilířem sociálně - zdravotního systému ČR. Stále větší měrou se podílí také na humanitární a zejména rozvojové pomoci do zahraničí. (Výroční zpráva, Charita 2008)

Finanční prostředky ze státního rozpočtu jsou důležitým zdrojem příjmů ČKCH, jenž čerpá ve formě dotací. Ty slouží k dofinancování běžných výdajů na poskytování sociální péče, k pokrytí rozpočtu poskytovatelům sociálních služeb, která nemůže být hrazena z vlastních zdrojů.

Komparace činnosti Charity odhaluje nesmírný objem charitativní péče, jenž tato instituce na našem území vykonává. Její činnost překračuje rámeček naší vlasti, neboť pořádá sbírková konta, potravinové sbírky, sbírky zdravotního materiálu, šatstva, na pomoc zemím postiženým válkou nebo přírodní katastrofou.

Finanční i materiální sbírky putují do těch zemí, kde je o tento sortiment nouze, a kde lidé žijí hluboko pod hranicí lidské důstojnosti. Charita česká republika tyto sbírky nejen organizuje, ale sama také svými pracovníky doručuje na místo určení. Často do míst zmítaných válkou a s nasazením vlastních životů, do zón válečných konfliktů, kam mnohdy nemají přístup ani novináři.

2.5 Dílčí závěr

Široký záběr činností Charity Česká republika ji staví na jedno z předních míst v sociální a zdravotní péči v České republice. Pro země, postižené živelnou katastrofou, válečným konfliktem, exodem a bídou organizuje humanitární pomoc. Na tyto katastrofy reaguje vždy akutně. Vypisuje sbírková konta, uvolňuje finanční prostředky

ze svých sbírek, organizuje humanitární sbírky oděvů a hygienických prostředků. Vysílá rovněž humanitární pracovníky do míst určení.

3 ODHALENÍ OBLASTÍ S NEDOSTATEČNÝM POKRYTÍM

3.1 Vyhodnocení úrovně pokrytí jednotlivých oblastních Charity

V každé arci/diecézní Charitě jsou základní složkou farní, oblastní nebo městské Charity. Charity mohou být dobrovolné, jejichž základní činností je organizování jednorázových charitativních akcí a sbírek, dále Charity malé, s jedním či jen několika zaměstnanci, kteří provozují jednu činnost až po velké farní, oblastní či městské Charity, s více jak sto zaměstnanci, provozující mnoho projektů. Orientace charitních projektů je vždy závislá na místních regionálních potřebách.

I míra samostatnosti je různá, dle místních zvyklostí a potřeb. Tato pestrost činnosti i forem existence zaručuje trvalý vývoj a růst charitního díla. Charita Česká republika řeší široký záběr sociálně zdravotních služeb pro občany České republiky ve všech svých diecézních Charitách. Tyto služby tvoří velmi rozsáhlou síť sociálních a zdravotních zařízení a umožňují starým lidem, lidem se zdravotním znevýhodněním, lidem s postižením, lidem žijícím v sociální nouzi i lidem ohroženým závislostmi, řešit jejich obtížnou situaci v regionu a na profesionální úrovni. Charitní služby zajišťují všestrannou pomoc potřebným. Komparací bylo zjištěno, že charitní sociální a zdravotní péče je na vysoké úrovni a vysokého rozsahu.

Principem Charity zůstává základní poslání – šířit svou službou milosrdenství, pomáhat v nouzi.

3.2 Komparace rozsahu činností Charity

Podrobnou komparací všech dostupných zdrojů informací byl zjištěn okruh zájmu působení Charity v sociálních a zdravotních službách včetně humanitární pomoci

rozvojovým zemím. Výčet všech uvedených činností potvrzuje mimořádné pokrytí sociálními a zdravotními službami a službami všestranné pomoci v diecézích Čech a Moravy.

Charita je důležitou součástí péče a pomoci o slabé, sociálně a zdravotně znevýhodněné spoluobčany, občany v tísní, oběti přírodních katastrof a živelných událostí. Pořádáním sbírkových kont, Tříkrálových sbírek a darů individuálních sponzorů zajišťuje Charita své služby nad rámec příspěvků státu a statutárních měst. Tyto finance slouží při realizaci charitních projektů nejen na území České republiky, ale také na uskutečnění charitativní humanitární pomoci v zemích zmítaných válkou, přírodní katastrofou a zemí s hlubokou sociální bídou. Široká základna dobrovolníků umožňuje vykonat mnoho projektů bez finančních nákladů. Činnost Charity není pouze v provedení sociální a zdravotní péče, či vzdělávací služby, ale i v poselství víry, jenž její zaměstnanci přinášejí.

Charita je nedílnou součástí pastorace katolické církve. Dílčím záměrem této bakalářské práce bylo odhalit ty projekty, které nejsou Charitou široce zajišťovány. Charita česká republika provozuje 1 středisko – podpora samostatného bydlení, 4 domy se zvláštním režimem pro pacienty s Alzheimerovou chorobou, 7 zařízení chráněných bydlení, 1 středisko sociálních služeb ve zdravotnických zařízeních, 5 center rané péče, 3 centra telefonické krizové pomoci, 2 centra tíšňové péče, provozuje 7 domů na půl cesty, 1 realizační pobytové zařízení, 3 intervenční centra, 3 služby následné péče a 4 hospice.

Mezery v sociální a zdravotní péči jednotlivých diecézních Charit jsou rychle vyplňovány, neboť setkávání pracovníků, vedoucích a ředitelů, školení a vzdělávání umožňuje poznat činnosti jiných diecézních Charit a dle nich rychle formovat a nasměrovat svoji činnost dle požadavků charitativní péče v místech s nedostatečným pokrytím. Také internet se stává vynikajícím zdrojem informací, které podávají zkušenosti, které mohou pomoci nalézt optimální modelové řešení nových směrů činnosti.

3.3 Dílčí závěr

Působení Charity a její činnost je orientována na ekonomicky nejslabší občany. Stát těmto občanům nezajišťuje důstojnou úroveň žití. Charita se orientuje na občany se zdravotním a duševním postižením, přestárlé občany, na spoluobčany postižené živelnou katastrofou, běžence a občany v sociální nouzi.

„Účelem sociálně pracovní intervence je zmírnění nebo odstranění toho, co klienti nebo společnost okolo nich definuje jako sociální problém.“(Řezníček, Metody sociální práce, 1994, str. 43)

Charita poskytuje své sociální služby osobám, které se nalézají v nepříznivé sociální situaci. Také pomoc rozvojovým zemím, zemím stížených válkou a přírodními katastrofami je nedocenitelná. Zachování stávající sociální a zdravotní péče Charity a její možné rozšíření je úměrné finančním možnostem, což v době ekonomické krize vede nejen ke stagnaci, ale i k omezení stávající úrovně péče.

„Sociální politika v České republice nemá jednoznačný směr, dlouhodobou koncepci, ani oporu v dlouhodobých vizích a výsledcích. Vláda škrtná sociální výdaje bez koncepce a následných promyšlených kroků, nejsou zajištěny dostatečné záruky, aby lidé žijící v chudobě nebo dlouhodobě pod hranicí životního minima ještě více nepropadali sociálním sítím a nedostávali se na dno společnosti. Škrty se nevyhýbají ani neziskovým organizacím a Charitě.

Pro letošní rok očekáváme v kapitole výdajů na sociální služby na MPSV propad oproti loňskému roku asi o 800 milionů Kč, což činí asi 12%, i přes to, že v našich sociálních službách, zvláště v azylových domech, sociálně právním poradenství, sociální rehabilitaci, se objevuje o 30% více lidí v sociální nouzi než v minulých letech.“ (Haičman, Rádio Proglas, 2011).

4 DALŠÍ MOŽNÉ SMĚRY A ORIENTACE ČINNOSTI

4.1 Nástin dalších činností Charity

Činnost Charity je velmi obsáhlá. Přesto lze stále nalézat nová působiště, jak jednotlivé občany, tak i celé komunity, jimž je možno pomáhat. Ať je to již pomoc fyzická, pomoc psychologická či humanitární.

Palčivým problémem dnešní doby zůstává **romská otázka**. Je třeba vyvíjet tlak na zlepšení životní úrovně romských rodin. Charita Česká republika realizuje od roku 2004 projekt „**Zlepšení dlouhodobých příležitostí pro Romy**“ na podporu charitních zařízení, které se věnují práci s Romy.

Cílem je zlepšit dlouhodobé příležitosti Romů a podpora vzniku nových zařízení tohoto typu.“ (projekt je podporován z fondů EU). Zařízení navštívená v rámci první fáze projektu „**Zlepšení dlouhodobých příležitostí pro Romy**“ v Mostě – projekt **Sovička**, v Rumburku – **Klubovna pro ohroženou mládež**, v Jihlavě - **Klubovna - denní stacionář pro romské děti**. Ve Vsetíně je pro Romy zřízeno **romské centrum, centrum Zrnko**, které se orientují na děti a mládež ze sociálně znevýhodněného prostředí a děti z etnických menšin, ale časté problémy s majoritní společností ukazují, že romský problém zde není dostatečně podchycen.

Romská otázka nabývá většího rozměru ve městech, na vesnicích tento problém není tak palčivý. Spolupráci s romskou komunitou v Českých Budějovicích řeší společnost Čhave. Zde jsou realizovány osvětové projekty zacílené na pomoc Romům. V Přerově působí romské komunitní centrum Lačo jilo – Dobré srdce, zajišťuje volnočasové aktivity pro děti a mládež od 6 do 18 let věku. Klade si za cíl zlepšit kvalitu života romských dětí a mládeže, snížit rizika vyplývající z jejich způsobu života, lépe se orientovat v běžném životě.

Také v Olomoucké charitě je realizován zajímavý projekt cílený na romskou menšinu. Středisko Khamoro pořádá každoročně **romskou pouť na Svatý kopeček**. Za zpěvu romských písní, v doprovodu romských tanců je pouť vedena v duchu romských tradic. Dává Romům sounáležitost, posiluje etnickou příslušnost. Dobrovolníci z Charity

pořádají zábavné doprovodné programy pro děti i dospělé. Pout' má dvacetiletou tradici. Forma romské pouti je vynikající prostředek k posílení jejich identity a nalezení vlastních kořenů ve většinové populaci.

Komparace rovněž odhalila **nedostatečné pokrytí službami následné péče, službami samostatného bydlení, tísňové péče - linky hlasové a elektronické, terapeutické komunity**. Zřídit větší počet charitních zařízení – **Sociálních služeb poskytovaných ve zdravotnických zařízeních** ústavní péče, pro pacienty, kteří již nevyžadují ústavní zdravotní péči, ale nemají dosud zajištěnou následnou domácí ošetrovatelskou péči, či umístění v domově s touto péčí. Tito pacienti musejí zůstat v ústavním zdravotním zařízení.

Zařízení následné péče by měla být zřizována v blízkosti nemocnic, kam bude pacient po ukončení hospitalizace v nemocnici následně umístěn, na dobu přechodnou, než se jeho ošetrovatelská péče uspokojivě vyřeší. Dalším okruhem zájmu je **zvýšit prevenci a osvětu (přednášky) u dětí a mládeže proti používání alkoholu, kouření a používání psychotropních látek, vedoucí k závislostem**.

V dnešním, ekonomickou krizí zmítaném světě je velmi žádoucí **zřizování poraden pro boj proti dluhům**. Větší **informovanost o možnostech sociální a zdravotní charitní péči mezi staré a osamocené občany, často izolované na vesnicích** mimo dosah pomoci charitních center. Staří a osamocení občané, žijící ve městech, mají možnost využít vhodné služby nabízené charitou, třeba, i „jen“ služby psychologa, který situaci vyposlechne, poradí, nasměruje, jak vyjít z izolace. Na vesnicích mohou být občané v izolaci, pramenící z neinformovanosti o charitní pomoci. Zveřejnění kontaktů i v malých obcích, osvěta osamělých občanů formou besed a návštěv charitních dobrovolníků, doporučení a výběr vhodné charitní služby.

Nezastupitelná je pomoc dětským a dospělým obětem trestných činů. Projekt **Magdala cíleně pomáhá obětem obchodu s lidmi, obětem domácího násilí, osobám v krizi, obětem trestných činů, pozůstalým po obětech trestných činů, sexuálně zneužívaným a osobám ohroženým závislostmi nebo závislým**. Nabízí možnost změnit dosavadní způsob života, nalézt bezpečí, zdravotní a sociální pomoc, ubytování, stravu, právní a sociální poradenství. Tato centra zřizovat ve velkých městech,

zviditelnit je, rozšířit telefonní kontakty na krizová centra, rozšiřování letáků s kontakty, aby tato centra byla v případě potřeby kontaktována. Rovněž **existence Non stop – 24 hodinové telefonní linky** by měla být více **zveřejněna**, aby její služba mohla být v případě potřeby využita.

Pro **nevidomé a neslyšící osoby** zřizovat **zařízení sociální péče, denní nebo týdenní stacionáře**, aby jejich služby byly v dosahu potřebných.

Oblast **humanitární pomoci** rovněž skýtá široké pole působnosti. Především **rychlost a operativnost pomoci** při přírodních, válečných katastrofách, exodech (např. již podporovaný projekt proti rasismu v Dárfúru), pomoc v uprchlických táborech, humanitární pomoc materiální a finanční, pomoc proškoleného personálu, pomoc pedagogická.

Nové projekty v humanitární činnosti by měly být organizovány z těch charit, které mají největší předpoklad k úspěšné realizaci projektu. Nové humanitární programy volit podle jejich potřeby tam, kde je problém nejpalčivější a kde existuje největší předpoklad zisku maximálních finančních prostředků na jeho realizaci

4.2 Dílčí závěr

Uvedené projekty odkrývají další možnosti v orientaci charitní pomoci na slabé, nemocné, nemajetné a ostatní občany s postižením. Řešení Romské otázky je stále aktuální a není uspokojivě vyřešeno. Rovněž není dostatečně pokryta péče o nemocné a staré, opouštějící zdravotní zařízení v diecézích v takovém počtu míst, který by byl nutný.

Práce streetworkerů je dalším nasměrováním orientace v prevenci užívání návykových látek. Zřizování poraden proti dluhům pomáhá při řešení obtížné situace, vzniklé se zadlužováním občanů.

Projekt Magdala, zaujímá důležité místo v činnosti Charity u občanů, ohrožených obchodem s lidmi, nabízí jim okamžitou pomoc při řešení složité situace, v níž se ocitli.

5 ZÁVĚR

V uvedené bakalářské práci bylo provedeno srovnání činnosti Charity ČR, zhodnocen současný stav pokrytí sociální a zdravotní péčí, zhodnocena úroveň humanitární pomoci. Byla provedena podrobná studie všech odvětví sociální a zdravotní péče včetně zhodnocení početních stavů jednotlivých sociálních a zdravotních zařízení.

Jsou realizovány projekty, zabývající se péčí o pacienty, trpícími specifickými onemocněními (Alzheimerova choroba, Huntingtonova choroba), projekty orientující se na Romskou problematiku. Široký záběr působení Charity zahrnuje všechny, kdo trpí nemocí, postižením, stářím, sociální nouzí a vyloučením.

Humanitární pomoc je zaměřena na řešení akutní a nezbytně nutné pomoci při všech přírodních katastrofách, válečných konfliktech, exodech a nepřekonatelné bídě, především v rozvojových zemích a zemích třetího světa.

Jednotlivé diecézní, městské, farní a oblastní charity jsou centrálně řízeny, jejich činnost korigována a několikastupňově kontrolována. Činnost i finance podléhají kontrole, a pokud se objeví chyba, nedostatek či omyl, je nalezen, zviditelněn a odstraněn. Finanční krytí těchto projektů je pilotní.

Pořádání sbírkových kont, pořádání Tříkrálové sbírky, zaujímá zásadní místo při jejich realizaci. Informovanost o službách Charity za účelem zisku vládních a ministerských dotací, sponzorských darů na realizaci charitních programů je zásadní a nezbytná. Všechny realizované služby a projekty jsou závislé na finančních možnostech, a také na štědrosti sponzorů.

Nepřehlédnutelný úkol tkví v propagaci Charity jako instituce s širokým záběrem sociálních, zdravotních a humanitárních služeb. Informovanost vlády a MPSV ČR, podnikatelů a řadových občanů, o sociálních a zdravotních činnostech Charity, o humanitární pomoci, o nutnosti udržet a zajistit stávající úroveň péče o sociálně slabé a znevýhodněné.

„Je nepřijatelné omezení služeb sociální a zdravotní péče potřebným, hledání rezerv u zaměstnanců a dobrovolníků Charity a požadování, aby nedostatek financí byl dorovnáván prací zaměstnanců a dobrovolníků v jejich osobním volnu, zdarma a nad rámec pracovních povinností. Tyto organizace dělají svoji práci nejen jako zaměstnání, ale také srdcem a jako své poslání, stává se tedy, že jejich pracovníci jsou často frustrováni, protože vidí zástupy lidí v nouzi a nemohou jim pomoci, protože již síly i finance nestačí. Nastavují tedy své volno, obětují čas, nezdědka do své činnosti dávají i své prostředky a shánějí sami finance, píšou grantové žádosti, pořádají benefiční akce, sbírky, až mnohdy upadají do stavu vyhoření, únavy, vyčerpání.“ (Haičman, Rádio Proglas, 2011)

Charitní sociálně zdravotní péče musí zaujmout pevné místo v dlouhodobé koncepci sociální politiky České republiky a plánování financování jejich programů. Jen se zajištěným objemem potřebných financí může provozovat sociální péči v rozsahu již vybudovaném anebo jej i rozšiřovat, podle aktuálních potřeb.

RESUMÉ

Bakalářská práce Charita a její činnost provedla podrobné šetření činnosti Charity. Práce podává přehled vývoje charitních služeb v České republice, zabývá se historií od počátků existence Charity až do současné doby. Podává informace o činnosti v období před druhou světovou válkou, přes úpadek v průběhu války a za socialismu, až po znovuoživení činnosti po sametové revoluci a další vývoj do dnešních dní.

Cílem bakalářské práce bylo podrobně analyzovat všechny projekty, které Charita Česká republika realizuje. Charitní sociální a zdravotní služby byly podrobně popsány a rozděleny do tří skupin – sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Bakalářská práce podává podrobný přehled všech služeb sociálního poradenství, sociální péče a sociální prevence, včetně počtu zařízení, provozujících činnost v České republice a počtu klientů, využívajících tyto služby.

Dílečím cílem bylo šetření činnosti v arci/diecézních Charitách, zviditelnění těch projektů, které jsou pro jednotlivé Charity specifické a překračují rámec obecné roviny sociálně zdravotní péče. Většina těchto projektů je orientována do zahraničí jako humanitární pomoc, ale jsou to i projekty společného soužití bez rasových předsudků nebo projekty zabývající se péčí u pacientů se specifickým onemocněním.

Významnou činností je zaměření na problematiku dnešního světa. Vznik protidluhových poraden, řešících vzniklé dluhy a oddlužení a poraden prevence závislostí na alkoholu, či drogách. Charita také řeší prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže díky práci streetworkerů, působících přímo v terénu, mezi ohroženými dětmi a mládeží.

Práce podává obraz o financování projektů Charity, o možnostech získávání finančních prostředků na realizaci programů, ale i obraz o současné finanční situaci, vyplývající z ekonomické krize a o škrtech, které Charitu postihnou v tomto roce.

V bakalářské práci byly vytipovány možné směry dalších činností a zajímavých projektů, které by mohla Charita realizovat v těch arci/diecézních charitách, kde nejsou dosud pokryty.

Nejen veškerý rozvoj činnosti, ale i udržení stávajícího stavu charitních služeb je přímo závislý na finančních možnostech. Udržení služeb na dosavadní úrovni je více než nutné. Práce klade důraz na informovanost a na zviditelnění činností Charity za účelem zisku finančních prostředků na realizaci svých projektů.

ANOTACE

V bakalářské práci Charita a její činnost byla podrobně zpracována historie vzniku a činnosti Charity na území České republiky. Byl posouzen rozsah sociální a zdravotní péče Charity Česká republika, sociální poradenství, sociální zdravotní péče a prevence.

Podrobně byla posouzena činnost jednotlivých archi/diecézních Charit a speciálních projektů realizovaných těmito Charitami. V bakalářské práci byly navrženy další možné směry a orientace na nové projekty, které dosud nejsou zajištěny v potřebné míře.

KLÍČOVÁ SLOVA

Charita – historie – služba - sociální poradenství – sociální zdravotní péče – sociální prevence - humanitární pomoc – nové projekty

ANNOTATION

The purpose of this bachelor thesis is to develop in detail the history of formation and activities of the Charity in the Czech Republic. The extent of social and health care of the Charity – Czech Republic, as well as social consulting, social health care and prevention has been evaluated.

In detail were assessed activities of each of the Arch/diocesan Charities and social projects implemented by them. In this bachelor thesis were proposed further possible directions and focus for new projects which have not been developed so far in the required extent.

KEYWORDS

Charity – history – service – social consulting – social health care – social prevention – humanitarian help – new projects

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A LITERÁRNÍCH PRAMENŮ

Legislativa

Kodex Charity Česká republika, čl. 1.7 a 1.8

Kodex kanonického práva, kánon 312, 313

Zákon č. 3/2002 Sb. O svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech)

Zákon č. 3/2002 Sb. §6, od něž se odvozuje právní subjektivita

Zákon č. 108/2006 Sb. §1 O sociálních a zdravotních službách

Zákon č. 108/2006 Sb. §2 O bezplatném základním sociálním poradenství

Zákon č. 108/2006 Sb. §37, odst. 2 O možnostech řešení nepříznivé sociální situace nebo jejímu předcházení

Zákon č.108/2006 Sb. §60a, O sociálních službách, specifikuje službu poskytovanou Intervenčními centry

Zákon č. 48/1997 Sb. O veřejném zdravotním pojištění (§22a), o hospicové paliativní a symptomatické péči.

Literatura

Bakošová, Z., Sociální pedagogika jako životná pomoc, Bratislava: FFUK, 2008

Čáp, Jan, Mareš, Jiří, Psychologie pro učitele, vyd.1, Praha: Portál, 2001

Konečná, Š, Diplomová práce Domácí násilí a jeho oběti, MU, 2007

Kraus, B., Sýkora, P. Sociální pedagogika, IMS Brno, 2009

Kraus, B., Základy sociální pedagogiky, vyd.1, Praha: Portál, 2008

Příkryl, T., Bakalářská práce Charita a její činnost, IMS, 2010

Řezníček, I. Metody sociální práce. Praha: Slon, 1994

Tkáč, J, Patologické závislosti, IMS Brno, 2008

Tkáč, J. Základy psychiatrie, IMS Brno, 2008

Literární prameny

Annan, K. Dobrovolnictví jako životní etapa, vysílání ČT 2, Cesty víry, 27. 3. 2011

Haičman, O., Rádio Proglas, Pomoc potřebným v době škrtů, 6. 1. 2011

Charita Česká republika, 2008, Výroční zpráva

Charita Česká republika, 2009, Výroční zpráva

Tuyet-Lan Kosinová, D. Diecézní Charita Brno přispěje na pomoc obětem zemětřesení z Tříkrálové sbírky, tisková zpráva, dchbrno.caritas.cz, 23. 3. 2011

Wagenknechtová, M. Dobrovolnictví jako životní etapa, vysílání ČT 2, Cesty víry, 27. 3. 2011

Internetové zdroje

www.charita.cz

www.dchbrno.caritas.cz/vzdelavani/dne12.12.2009

www.huntington.cz

www.hk.caritas.cz

www.dchltm.cz

www.acho.caritas.cz

www.dchoo.caritas.cz

www.dchp.cz

www.streetworkr.cz

www.charita-adopce.cz

www.grcharita.wordpress.com

VYSVĚTLIVKY - ZKRATKY

ČR – Česká republika

CHČR – Charita Česká republika

ČSR – Československá republika

ADCH – arcidiecézní Charita

DCH – diecézní Charita

FCH – farní Charita

OCHR – oblastní Charita

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

AIDS/ HIV – syndrom selhání imunity

CHOPS – charitní ošetrovatelská a pečovatelská služba

CHPS – charitní pečovatelská služba

CHOS – charitní ošetrovatelská služba

CELZUS – centrum pro lidi sociálně znevýhodněné

EDS – Evropská dobrovolná služba

Čhave – Integrace příslušníků romské komunity

SEZNAM PŘÍLOH

Tabulka č. 1 Zařízení služeb sociální péče

Tabulka č. 2 Zařízení služeb sociální prevence

Tabulka č. 3 Kolik stojí adopce na dálku

Obr. 1 Pokrytí charitní péčí Diecézní charita Litoměřice

Obr. 2 Pokrytí charitní péčí Diecézní charita Ostravsko-Opavská

Tabulka č. 1 Zařízení služeb sociální péče

Název služby	Počet středisek	Počet klientů	Celková kapacita míst	Počet zdr.sester	Počet kontaktů	Počet návštěv
Osobní asistence	43	961				
CHOPS	50					
CHOS	27					
CHPS	61					
Ošetrovatelská péče				647	25 866	1 211 075
Pečovatelská služba terénní		14 972				1 935 474
Pečovatelská služba ambulantní	48	6 016				
Tísňová péče	2	131				
Podpora samostatného bydlení	1	20				
Odlehčovací služba	28	2 073				
Centra denních služeb	22	525				
Denní stacionáře	36	653				
Týdenní stacionáře	8	159	64			
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1	14	14			
Domovy pro seniory	36	1 429	1 165			
Domovy pro řeholnice a duchovní ČKCH	17	564	620			
Domovy se zvláštním režimem	4	163	139			
Chráněné bydlení	7	121	114			
Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních	1	305	30			

Tabulka č. 2 Zařízení služeb sociální prevence

Název služby	Počet středisek	Počet klientů	Celková kapacita míst	Počet kontaktů
Raná péče	5	229		
Telefonická krizová pomoc	3			6 097
Azylové domy	60	4 523	1 948	
Domy na půl cesty	7	133	50	
Kontaktní centra	8	1 678		
K-centra	14	13 000		
Resocializační pobytové zařízení	1	10		
Krizová pomoc	10	1 249		
Intervenční centra	3	353		
Nízkoprahová denní centra	20	6 590		
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	51	17 837		
Noclehárny	18	2 961		
Služby následné péče	3	98		
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	23	1 895		
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	22	1 134		
Sociálně terapeutické dílny	11	236		
Terapeutické komunity	1	12	12	
Terénní programy	21	3 768		
Sociální rehabilitace	41	1 669		
Ostatní služby				
Hospice	4	1 459	140	

Tabulka č. 3 Kolik stojí adopce na dálku?

Země	roční dar	minim.částka Kč/rok
Indie	Dítě	4 900
	Student	6 000
Uganda	Dítě	7 000
	Student	8 500
Bělorusko	Dítě/student	6 900
Thajsko	Dítě	5 500
	Student	7 000
Zambie	Dítě/student	8 000
DR Kongo	Dítě/student	7 000
Krizový fond-Indie, Uganda, Zambie		libovolná částka
DR Kongo, Bělorusko		
Thajsko		
Fond dárců - Indie,		
Uganda, Thajsko,		
Zambie, DR Kongo,		

(Zdroj: [www.charita - adopce.cz](http://www.charita-adopce.cz))

Obr. 1 Pokrytí charitní péčí Diecézní Charita Litoměřice

(Zdroj: www.dchltm.cz)

- Humanitární projekty
- Dům na půl cesty
- Sociální rehabilitace
- Asistenční služba
- Charitní šatník
- Dům pokojného stáří a pečovatelská služba
- Občanská poradna
- Domov Svaté maří Magdaleny
- Poradna a ubytovna pro uprchlíky
- Poradny a chráněné dílny pro osoby s handicapem
- Charitní ošetrovatelská a pečovatelská služba
- Magdala
- Azylový dům

Obr. 2 Pokrytí charitní péčí Diecézní Charita Ostravsko - Opavská

(Zdroj dchoo.caritas.cz)

